

NÔNG-CÔ MÍN-ĐÀM

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce

PARAISSANT LE JEUDI

農 賈 茗 談

19e ANNÉE
NĂM THỨ 19
Ngày 20 Mai
1920

Số 458
Ngày mồng 3 tháng tư
NĂM CANH-TRẦN

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

ĐỊNH GIÁ BÁN

TRONG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG

Một năm.....	5 00
Sáu tháng.....	3 00
Mỗi số.....	0 10
Đổi nhẵn.....	0 20

ABONNEMENTS

Francs et Colonies

Un an.....	500.00
Six mois.....	30 00

Les abonnements sont payables d'avance

R. CANAVAGGIO

Fondateur

NGUYỄN-CHÁNH-SÁT

DIRECTEUR — RÉDACTEUR EN CHEF

(Tổng-lý, kiêm Chủ-nhiệm-báo)

PUBLICITÉ

ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES

La ligne de 0=065 de large... 10.50
Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre suivant les caractères employés.

Pour les annonces commerciales on traite à forfait.

RAO BÁO

Những lời rao báo về việc thương mại, xin gửi thơ, hoặc đến tại Đồn-quản mã thương nghị.

Direction, Rédaction et Administration: 71, rue Palloria. — SAIGON.

Ông nào mua báo, xin đóng gùm tiền trước

MỤC LỤC

1. Luận về ngũ cốc.	8. Đám táng ông quan ba Đỗ-hữu-Vị.
2. Thôi nhứt bộ tự nhiên khoan.	9. Sở sanh ý Saigon.
3. Việt-nam tân-học ân quán quăng cáo	10. Thời hải.
4. Phú-quốc du ký.	11. Mộng du Thế-giới ký.
5. Cuốn cờ tranh thương?	12. Điều trần xin tăng lương.
6. Đáng đề làm gương. — Hí tín	13. Nghĩa hiệp kỳ duyên.
7. Đông-dương thời-sự. — Ai-tín.	

房藥大堂天二
NHI-THIÊN-ĐU'ÔNG

TIỆM LON TẠI QUAN-ĐÔNG TINH THANH. — MỘT TIỆM TRONG NAM-KY
 Ở tại đường Canton, số 38, Chợ-lớn. — Téléphone N° 358

PHU-KHOA KIM-PHUNG-HUỒN

Phẩm mà đôn-bà khác hơn đôn-ông thì chỉ có 2 điều: 1° đường-kinh, 2° sanu-dô mà thôi. Nên hễ muốn sanh con thì trước hết phải lo cho đường-kinh đều đặn. Nếu đường-kinh chẳng đều thì khó mà có thai cho đặng, lý là phần nhiều, gốc bởi ngoại-cảm, lục-dâm, hoặc tại lo, rầu, buồn-bực, ưu-huật trong lòng, làm cho huyết bế tắc, sanh nhiều chứng bệnh, đều cũng do nơi đường-kinh không đều mà ra.

Tiệm ở đây, từ ngày đặng phương thuốc máu nhiệm của ông Tô truyền lại đến nay, hằng gìn giữ cứu giúp cho đời, lựa những thuốc tốt, gia công chế ra mà làm hườn để trị cho các chứng bệnh đôn-bà đều đặn đặng hết.

Còn như bệnh thời mà thường uống thuốc này, thì khi huyết đầy đủ, chẳng hề sanh bệnh, mà với sanh con dễ cháu cũng nhiều, chỉ như đôn-bà có thai mà uống thuốc này, thì lại đặng an thai báo sản, chứng sanh con ra đặng mạnh mẽ nữa, lý là một phương thuốc rất hay, để trị các chứng bệnh đôn-bà hiệu nghiệm như thần đó.

Chỉ trị các chứng kể ra sau này:

1. Đường-kinh hoặc trễ, hoặc sớm, hoặc ít, hoặc nhiều;
2. Bạch-dâm, Bạch-dâm, ra hoài không dứt;
3. Đường-kinh hoặc vàng đục, hoặc đen bầm;
4. Hết huyết đến hư, đường-kinh không có;
5. Hoặc đường-kinh ra nhiều quá, như muốn sũn sũn;
6. Đường-kinh đi nghịch, sanh ra thể huyết, sang huyết thì đau;
7. Thận thì chẳng yên, nẩy-rôm mặt mày, ăn uống không tiêu;
8. Đau lưng, mặt đỏ, vàng mắt, óan gầy;
9. Thai động chẳng yên, trong bụng đau hoài;
10. Bả rả ở huyết mà đen, hoặc là nhơn nhơn.

Chẩn đoán thì ngày một sáng tỏ hơn,

với nước trà. Còn đôn-bà để thì phải dùng nước sôi con nít mà uống với nước thuốc.

CỬ' AN : Những đồ sang-sít, lạnh lẽo, cũng là đồ rang-nướng nóng nẩy, độc-dịa chẳng nên dùng.

Mỗi hộp 2 hườn, giá là..... 1\$ 00

THUỐC SANH ĐƯỢC THỦY

Hiện nay là đời Y-học phát minh, cho nên nghề Y-tuật đã nghiệm cứu càng ngày càng tinh hơn nữa, nhưng mà đời càng tiến hóa chứng nào, bệnh lại càng sanh nhiều chứng lạ lùng chứng này, cho nên phép làm thuốc cũng phải tùy cơ mà chế luyện thì mới thích hợp thời nghi. Nay Bồn-đường có chế một thứ thuốc nước này rất hay thần hiệu cứu trị các chứng kể ra sau này :

- Về các chứng ban,
- Bốn mùa cảm mạo,
- Nóng lạnh nhức đầu,
- Thời chứng dịch hạch,
- Hoạt loạn mửa tả,
- Bau bụng sinh bụng,
- Trúng phong trúng dâm,
- Bất tỉnh uơon sỵ,
- Cảm gió sanh ho,
- Kiết máu kiết dâm;
- Nhứt mồi cùng mlah;
- Tinh thần hải hải,
- Trúng thử phát nóng;
- Thủy thổ bất phục,
- Vị chẳng tiêu hóa,
- Đi ghe đay sọng,
- Sửa phang chaoab' rết,
- Đa ngứa nổi sũn.

CÁCH DÙNG : Người lớn sôi lên uống nửa ve, hườn nặng phải uống nhiều hơn. Con nít mỗi lần uống từ 15 giọt đến 30 giọt. — Con nít chưa đầy 6 tháng

uống 6 giọt, uống với nước trà cứ nửa giờ thì uống một lần, trong uống ngoài thoa, rất nên sòng hiệu.

Mỗi ve giá là..... 0\$ 10
 Mỗi 10 ve..... 0 90

NHI-KHOA-CÀNG-CO-TÀNG

Chữ trị con nít cấp mạng kinh phong, các chứng bệnh của con nít kể ra sau này :

Cảm mạo thương hàn, mình nóng, mặt đỏ, đăm ngàn chận, con mắt táo lèn, hoặc trợn trắng, cứng rắng, cứng hàm, bất tỉnh nhơn sỵ, miệng mũi trũng khí, trong ruột đau thối, hơi thở khô khè mà làm ra ho, hoặc khóc đêm và giật tay giật chân, đường đại huật bế, hoặc miệng mồm khô khan lại hay khác nước, lý là chứng CAP-KINH-PHONG phải dùng nước trà mà uống với thuốc tán này.

Còn như thoát nóng, thoát lạnh, khi mửa, khi tả rất tay, rút chơn, da mặt xanh, vàng mét, óan gầy, khô khè, ọc sữa, ăn uống chẳng đặng, hoặc có nước mắt đêm ngủ coa mắt không nhắm đường đại đường tiểu không tét, tay chơn lạnh ngắt, rét lâu chẳng hết, lý là chứng MÀNG-KINH-PHONG, phải dùng nước gạo rang mà uống với thuốc tán này lập tức thấy hiệu nghiệm.

Cách dùng : Coa nít trong tháng tới 3 tháng uống mỗi ngày 1 gói phân làm 2 lần. Từ 4 tháng tới 12 tháng mỗi ngày uống 1 gói. Từ 4 tuổi lập lên mỗi ngày uống 2 lần mỗi lần 1 gói. Còn con nít ngày thường mửa nó ăn chơi thì mỗi ngày cho nó uống nửa gói, uống với nước trà thì trị đặng các chứng bệnh và mạnh mẽ trong mình.

Mỗi gói giá là..... 0\$ 25

BẠCH TRƯỚC CAO

Thuốc này để trị các bệnh lậu, hoặc đái gắt, lậu mủ, hoặc trắng hoặc vàng hoặc lậu ké lậu huyết chảy ra đấm đấm, cứ theo phép mà dùng thì hết. — Trị đặng các chứng bệnh đó.

Trong mỗi hộp đều có chỉ cách dùng.

Mỗi hộp giá là..... 0\$ 10

Ai muốn mua nón

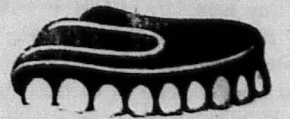
Kính cáo cùng chư quí ông và quí thầy đặng hay.

Tôi là Nguyễn-văn-Mỹ chủ tiệm bán nón lại đường d'Adrar môn bài số 110, Kể từ ngày 1er Avril 1918, thì tôi dời tiệm qua đường d'Ormay môn bài số 65.

Xia quí ông và quí thầy nhằm lúc nhân du, xin ghé tiệm tôi xem chơi, thì tôi sẵn lòng tiếp rước.

NGUYỄN-VĂN-MỸ
 65, RUE D'ORMAY, 65 — SAIGON

Annam trắng răng

PHAM-TRUNG-TIN
 8 đường Amiral Courbet giữa chợ mới Saigon

Kính cùng quí ông quí bà đặng hay tại tiệm tôi trong răng trắng răng đen bịch răng vàng sũa răng, trắng răng theo thể thức Langsa.

Ước trong quí-vị thương tình có cần dùng trắng răng, xin đến tiệm tôi thì tôi sẽ hết lòng làm cho vừa ý quí-vị.

Cần cáo
PHAM-TRUNG-TIN

TRUYỆN Gian-Thương bạc hãnh
 Mới xuất bản

Xem truyện này rất có thú vị về cuộc tranh thương, giá mỗi cuốn 0\$ 10.

Tại quán Nồng-Cổ Minh-Đàm và Công-luận-Báo có bán.

NHI-THIÊN-ĐƯỜNG

PHARMACIE ASIATIQUE
 38, Rue de Canton. — Cholon
 Tiệm chính ở tại Quảng-dông, ông Lương-y Vi-tô-Sanh-chở ra

Siru-Độc-Linh-Dược
 (THUỐC TRỊ BỆNH TIÊM-LA)

Bệnh Hoa-liêu là một mũi giặc lớn trong đời văn-minh thế giới, hễ mang lấy nó, ăn chẳng biết ngon, ngủ không yên giấc, ấy là một giống bệnh rất thảm, rất độc, cho nhân-quần xã-hội. Bởi vậy cho nên từ xưa đến nay những anh hùng hào kiệt, có nhiều người vì nó mà phải bỏ mình cùng tuyệt giống, hoặc di truyền lại cho con, ấy cũng đều tại bệnh làm phương thuốc.

Chớ như tiệm tôi đây, từ ra làm thuốc đến nay, vẫn trị các bệnh Hoa-liêu cũng đã nhiều, gần khắp trong thế giới, cho nên mới thấy đặng nhiều cái mới lạ mà nghiệm ra, vì có nhiều thầy trị bệnh Hoa-liêu thì hay dùng những vị Bả-đậu sương mà xô cho mạnh, hoặc dùng vị Thủy-ngân mà dâng xuống, như vậy thì chẳng những là hại thân mà lại không còn sanh con nữa đặng, ắt phải tuyệt giống tuyệt nòi, cái sự hại ấy rất to. Vả chẳng hề cái độc mà nó vào mình, thì nó cứ vào theo nầy nơi mạch máu, chớ không phải là ở ngoài một cỗ, nếu xô như vậy mà xô ra mấy nơi mạch máu trong cả châu-thần đặng sao? Bả quí là lúc cái nhiệt độc nó đương hành mà cho xô ra, hoặc cho nó hạ xuống, đặng mà làm cho bệnh giảm xấp thời đó mà thôi, chớ nói lạnh chỗ độc ấy hay là mạnh trong mình một hai tháng thì là làm to làm đó.

Bởi tôi xét rõ căn nguyên ấy, nên phải tìm các phương hay và hiệp với các ông Lương-y đặng nghĩ cứu các chứng bệnh ấy mà chế thứ thuốc này ra đây để mà cứu người giúp đời, và làm cho thuốc cũng là nũa-bình, không ngứa cũng không, xô làm, bình thường thì mỗi ngày uống 1 lần, còn bệnh nhẹ thì mỗi ngày xô một lần, không đau bụng, cũng như thể người mạnh lại xô vào các nơi mạch máu mà đuổi các chứng độc, hoặc theo mô hôi, hoặc theo đường tiểu-tiện, hay là hơi thở mà ra. Đành cho người không phải bệnh Hoa-liêu mà dùng nó, thì nó cũng làm cho huyết dịch sạch sẽ, ăn đặng nhiều, ngủ yên giấc và sửa diện-mạo sáng láng, tinh-thần khỏe khoắn.

Chỉ trị các chứng bởi bệnh Hoa-liêu kể ra sau này :

Phong thấp đau xương,	Bản thân hết toại,
Tim-la lở loét,	Dương-mai mọ mọ,
Đau bệnh hội-xôn,	Ưng thư nhọt ghẻ,
Huyết khô huyết độc,	Lát voi lát đống tiền,
Ghẻ độc lỵ lỵ,	Vô danh thủng độc,
Hạch nơi chỗ độc,	Các chứng độc ngoài da,

Như ai có bị mấy chứng bệnh này thì xin đờng coi tiết tiên, hãy mua mà uống, và thuốc này trừ dứt nạn chẳng còn tái đi tái lại nữa; Cách dùng: Mỗi bữa sớm uống thuốc nước một muỗng, và tối trước khi ngủ một muỗng. Còn thuốc hườn, uống mỗi lần ba hườn sau khi ăn cơm trưa và tối, phải tắm mỗi ngày một lần và phải ăn đồ chua, đồ sống sít

Mỗi ve thuốc nước và thuốc hườn giá là..... 3\$ 00

Tiệm khác con dàu

Kính tỏ cùng QUI-KHÁCH đặng rõ: Tiệm tôi khác con ĐÀU-BÔNG, CAO-SU...

TRAN-DUY-BÌNH

Graveur

130 RUE PELLERIN 130. — SAIGON

Các ông xem báo

Chư ông muốn về bình cho thiệt khéo, thiệt giồng, xin đem hình đến mướn tiệm họa-chơ...

Thợ vẽ tiệm này đã có bằng cấp tốt nghiệp về nguê về và 3 cái bằng cấp của hội dàu xảo Đông-Dương...

M. NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN
No 28 Boulevard Paul Bert. SAIGON.

Thi-ngọc hiệu

TIỆM TRỒNG RĂNG RẤT KHÉO

Kính lời chng chư qui-ông qui-bà đợc rõ Nguyên khi trước tôi thường ở trồng răng tại tiệm M. Villaruelle ở đường Marins (Cho-lon)...

Hiện nay tôi đã tách riêng ra mà lập một tiệm tại đường Avenue Jaccaréo, môn bài số 54, nơi nhà am-công (đó cừa) của ông Huỳnh-tri-Phú (Chợ lớn).

Vậy tôi kính xin lục-châu chư quán-tử vu lòng chiều cõ, đên giúp tôi là người đóng bang thì tôi lấy làm thâm cảm chng cùng. Tiệm tôi có trồng đủ thứ răng và nhiều cách lạ hơn các tiệm, khéo chắc vô cùng.

Ái dàu răng nhưt răng tôi cũng có thuốc, ai răng hõ tôi cưa và sửa lại cũng hết hõ. Còn ai ở xa xuôi thì gởi thơ cho tôi, hoặc ở gần mà không muốn đên tiệm, thì tôi cũng sẵn lòng đên tại nhà qui-khách mà làm cho, mà cũng không tính giá tiền mắc hơn đên. Tiệm. Còn như qui-khách muốn trồng mau, nội trong 1 ngày cho rồi, thì xin phải đên tại tiệm, tôi sẽ đủ sức làm cho vừa lòng qui-khách.

Còn việc trồng răng thì tôi bảo-chứng trong 5 năm, nếu có súc ra thì tôi làm lại không tính tiền.

Tiệm tôi đây việc trồng răng chắc-chắn hẳn hoi mà tiền công-lại tính rẻ hơn các nơi khác.

Nếu ai đam mỗi đên cho tôi mà muốn trồng răng thì tôi tính tiền công phần nữa, bằng chẳng trồng thì tôi cũng tính tiền huê-hồng cho bách phân chỉ thập (10 %).

Chư-nhon, Dương-ngọc-Tý cần khải.

Avis aux voyageurs

Messieurs les voyageurs qui ont à prendre le train sont informés qu'au Café Restaurant THAI-BINH, 136 rue Colonel Boutonnet en face de la gare centrale de Saigon, ils trouveront en même temps que des consommations de premier choix, un service de cuisine très soigné, et des produits divers d'épicerie et de pharmacie.

Aux personnes habitant la Ville, le Café Restaurant Thai-Binh offre aussi, à des prix très modérés, des repas soignés. Prix spéciaux pour les pensionnaires.

Tiệm hiệu THÁI-BÌNH ở ngang nhà giấy xe-lửa chánh Saigon đường Colonel Boutonnet số 136, có bán lẻ rượu tây, (Café Restaurant) và có trữ bán sỉ và bán lẻ những thuốc Langsa và đồ tạp hóa Langsa như bánh hộp cá và rượu tây đủ thứ (Epicerie).

Rao trong lục châu như Annam ai muốn lập tiệm bán hay là đồ tạp hóa Langsa tranh thương cùng chệp thì viết thơ cho tiệm này mà thương nghị.

Giá bán rẽ lắm.

Tiệm này cũng chịu lãnh mua giùm các thứ hàng hóa khác, bất kỳ là vật chi, cứ theo facture mua, tính tiền công 3 %.

MAI-VĂN-LƯỚC.

CÓ MỘT MÌNH HANG DENIS FRERES làm Đại-lý, có trữ hộp quẹt hiệu này nội cõi Đông - Dương mà thôi.

Hộp quẹt này gởi bán lẻ khắp nơi, có một su nhỏ một hộp mà thôi.

NÔNG-CỔ MÍN-ĐÀM

LUẬN VỀ NGŨ-CỐC

(Tiếp theo)

Lúc chưa có giặc lớn trong năm 1914 là đám giặc của bọn tàn bạo Áo-Đức gây ra, thì các nước bên Âu-châu đều trồng có một giồng lúa mì nhiều hơn hết, nước nào có nhiều như là Nga-la-tur (Russie) và La-mã-nhi (Roumanie) v. v. thì bán lại cho các xứ ít đồng ruộng hơn mình; như Mâu-quốc ta là Đại-Pháp, cũng là một nước trồng lúa mì nhiều.

Từ khi xảy ra cuộc khởi lửa trên bốn năm trời, thì các nước ấy phần nhiều ruộng phải bỏ hoang, vì thiếu người cấy cấy, lại nhiều chỗ ruộng bị phá hại, cây cấy không đặng, nên lúa mì thâu cất phải thật số nhiều. Như tính theo mùa lúa trong năm 1919-1920 thì số lúa mì thiếu dùng trong cả và Âu-châu, kể chung và Đại-pháp, cũng có 200 triệu quintaux métriques (20 triệu tấn). (1)

Máy dàu bên nước Huê-kỳ, nước Argentine và các thuộc-địa Anh-quốc như là: Ấn-độ, Australie và Canada, đều có đủ lúa mì xuất cảng đem bán cho dân Âu-châu đủ dùng.

Nhà nước Đại-pháp cũng nhờ có thuộc-địa bên phía bắc Phi-châu, có lúa mì xuất cảng hơn một triệu tấn, nên tính mua đó cho gán, còn thiếu bao nhiêu sẽ

(1) Mỗi 1 tấn nhâm 1 ngàn ki-lô.

mua của Ngoại-quốc (3.200.000 tấn hay là 32 triệu quintaux métriques).

Mỗi năm số lúa mì trồng khắp các nước trong ngũ đại-châu, gặt đợc 4 trăm 6 triệu tấn, còn như các năm đặng mùa như trong năm 1913 và 1915 thì thâu đợc 4 trăm 20 triệu tấn.

Đấy nói về lúa gạo, thì bên phương Tây (Âu-châu), phương Đông (A-châu) và phương Thê-giải-mới (Mỹ-châu) thấy đều có trồng; lần lần ngày nay bên Phi-châu cũng có trồng đợc rồi.

Như bên Âu-châu thì lúa mì trồng trước hết, rồi lần lần đem qua Huê-kỳ, Ấn-độ v. v. còn như lúa gạo thì tại phương Á-Đông ta trồng trước, — vì vậy nên người Tàu, giành nói rằng nước mình biết cấy lúa đã hơn năm mươi thế-kỷ, — sau mới lần lần trồng ra các nước khác. Hiện nay thì bên phương Á-Đông trồng lúa có 98 phần trong 100 phần; ví dụ như trong 1917 số lúa chung trong các nước gặt đợc 4 trăm 20 triệu tấn, thì tại phương Đông gặt đợc 4 trăm 17 triệu, 23 muôn 8 ngàn 4 trăm 11 tấn.

Bên Trung-quốc, Ấn-độ, Nhật-bôn và thuộc-địa Hoa-lang tại Chà-và (Malaisie) ruộng lúa nhiều

lắm, song bởi dân số đông, nên phải mua thêm của các nước cho dân có đủ lúa mà ăn. Tôi xin biên số lúa gạo làm ra mỗi năm và số ăn lúa gạo trong 4 nước kể trên đây, cho chư khản-quan xem thì rõ:

Table with 3 columns: Nước nào, Số dân ăn lúa, Số lúa gạo làm ra mỗi năm. Rows include Trung-quốc, Ấn-độ, Nhật-bôn, Thuộc-địa Hoa-lang.

Máy cho nước Xiêm-la, Miên-điện và Đông-dương ta, ruộng lúa nhiều, thổ-nghi rất tốt, mà dân số còn ít; vì vậy nên lúa gạo có dư xuất cảng bán cho các nước, tình phỏng như sau này:

Table with 3 columns: Nước nào, Dân số, Lúa gạo xuất cảng. Rows include Xiêm-la, Miên-điện, Đông-dương.

Trong số lúa gạo của Đông-dương ta, thì lúa Nam-kỳ xuất cảng nhiều hơn hết, như năm 1907 cả Đông-dương bán ra cho Ngoại-quốc đợc 4 triệu 40 muôn tấn, mà trong số đó thì hết 4 triệu 26 muôn tấn về phần lúa của Nam-kỳ ta. Năm nào thật mùa, thì Nam-kỳ ít lúa xuất cảng, như năm 1909 bán ra có 90 muôn tấn, năm 1912 bán có 55 muôn tấn. Còn phư mùa trúng thì có

(1) Tính bực trung trong các năm 1904-1912. (2) id. id. 1908-1912. (3) id. id. 1904-1913.

Muôn tranh thương với khách-trú, thì chúng ta phải hùn hiệp với nhau mà lập một hàng Tàu.

lúa nhiều mà bán như năm 1913 bán ra được 4 triệu 17 muôn 3 ngàn tấn, còn như mùa năm nay 1919-1920 thì chắc xuất cảng sao cũng có 4 triệu rưỡi tấn là ít.

Các nước mua lúa gạo của Đông-dương ta là nước Tàu, thuộc-địa Hoa-lang (Java), Nhật-bôn và Lữ-tông. Nước Nhật-bôn trong năm 1918 mua thêm lúa mà ăn chừng 7.576.000 hectolitres, trong số ấy thì lúa mua ở xứ ta được 3.968.800 hectolitres (ước chừng 9 triệu 92 muôn 2 ngàn giạ 40 litres). Còn Đại-Pháp thì mua một ít lúa gạo của ta mà thôi. Vì sao vậy?

Ta phải rõ rằng lúa Miền-điện thì các nước bên Âu-châu ưa dùng hơn, lúa ấy tròn hột và lớn hột hơn lúa xứ ta; mà họ lại dễ phân biệt, thứ nào theo thứ này, chứ không có đồ lộn lạo như lúa xứ ta vậy, nên dễ bán và bán được giá hơn; kể đó thì họ cũng hay mua giống lúa Carolines của Huê-kỳ, và lúa của Ý-đại-lợi (Italie).

Tuy lúa gạo của ta hột nhỏ hơn, như lúa tròn hột (Gocong), dài hột (Báixàu), mà người Tàu và Nhật-bôn ưa ăn hơn lúa của các xứ khác; vì vậy nên Nhật-bôn mua lúa Nam-kỳ ta đem về để mà ăn, còn lúa của xứ họ thì họ lại bán ra cho Ngoại-quốc.

Bên Miền-điện người làm ruộng hay sửa sang chỗ ruộng tốt, biết lựa giống lúa mà trồng cho phân biệt, bên Xiêm thì nhà nước cũng sửa sang kinh rạch cho ruộng trở nên tốt; lại bên Huê-kỳ làm ruộng có mưa nhiều như ở xứ ta vậy đâu, họ phải làm bờ để mà chứa nước và đem nước ngọt ở các

sông lên ruộng cho có nước mà cây cho đến khi trở bông. Ấy vậy nên Tạo-hóa giảnh để một giồng thổ-sàng rất quý báu cho Đông-dương ta là lúa gạo, như là tại đất Nam-kỳ, mà ta há đi chẳng lo mở mang nông-nghiệp mà giữ lấy môi lợi nhà cho bên chác sao? Hiện nay tại Nam-kỳ, miền Hậu-giang, từ Châu-độc đến Camau, đất còn bỏ hoang vu biết là bao nhiêu, ta hãy lo làm sao cho đất ấy trở nên ruộng tốt, cho kẻ nông-phu (phần nhiều dặng làm tư-chủ. Xét cho kỹ, thì trước hết phải có các Hội Nông-nghiệp-trong-tê, hết lòng chỉ bảo cho nhà nông-phu trong việc làm ruộng theo thời-đại này. Sau nữa cũng ước ao cho mây ông nhà giàu, mây điển-chủ lớn langsa và bản-quốc, có sáng tư-bổn, lo mở mang đất ruộng tại miền Hậu-giang, vì dân các tỉnh hẹp đất ruộng và đông dân số như Mytho, Vinh-long, Sadec, Bêtrê v. v. đã dền đó mà ở nhiều lắm, vậy thì để kiếm nhơn-công hơn khi trước.

Nếu ruộng đất Nam-kỳ ta được mở mang thêm nhiều và cái qui-cũ theo nghề làm ruộng cũng lần lần mở mang thêm ra cho thích hợp với thời đại này, thì chẳng bao lâu lúa gạo làm ra mà xuất cảng cũng được bằng rưỡi hoặc bằng hai số lúa gạo bây giờ, như vậy thì quốc-dân ta hạnh thạm, Đại-pháp hạnh thạm.

TRẦN-NGUYỄN-GIA.

Hãy ông rượu Amer Honoré là một thứ rượu tiêu hóa dễ nhứt. Có một mình hàng Denis Frères có trữ mà thôi.

Thôi nhứt bộ tự nhiên khoan

Có người hỏi tôi hiện nay ta « Tây chay » khách-trú không dặng, vậy ta phải làm sao? Tôi trả lời: Thì ta nên thối nhứt bộ, nghĩa là ta phải lui lại một bước. Nghe như vậy người lại tiếp hỏi: Nếu ta lui một bước thì phải mất hết một khúc đường rồi làm sao ta theo cho kịp khách-trú?

Nghe câu vấn-đê thứ nhì mà tôi buồn cười.

Vì sao mà tôi buồn cười?

Là vì việc « Tây chay » của quốc-dân ta để xuống lúc nọ, chẳng khác nào ngọn lửa bốc lên cháy dữ một hồi rồi lần lần tan mất, nên có lắm kẻ không lòng ái chuộng, không dạ ái quán, vụ chút tư lợi mà chẻ bai mà ngoạ bán và cười rằng: Bạo phát bạo tàn. Lời nói ấy không đủ chi để vào tai, mà dấu cho rằng bạo phát bạo tàn, cuộc tây chay của quốc-dân ta để xuống lúc nọ như ngọn lửa bốc lên cháy bừng rồi vụt tàn đi nữa thì ấy cũng bởi ta thiếu bồi đó thôi, chứ chi lúc đây ta có đủ bồi mà chêm thêm thì ngọn lửa bừng cháy đó, há mau tàn dặng sao? Phải biết rằng lúc nọ quốc-dân ta cũng vì khách Kiêu-cư ỷ chủ quyền trong trường kinh-tế mà áp chế ta cho đến đời, nên ta mới tức lòng mà bỗng nhiên ừng ừng khởi cuộc tuyệt-giao thương-mãi cùng khách-trú, chứ ai ai cũng vẫn biết rằng ta không cụ bị chi trước khi khởi cuộc tranh thương, bởi thế cho nên làm sao mà ta thủ thắng dặng, ta không cụ bị trước đó ấy là không có bồi đó.

Thế thì bồi là gì?

Bồi là kỹ-nghệ công-thương, tư-bổn, đoàn-thể v. v. Nếu ngày nào ta có đủ mây môn đó rồi thì chẳng khác nào ta có bồi mà chêm vô cho ngọn lửa cháy hoài, chỉ như ngọn lửa mà tôi nói đó thì tôi chắc rằng nếu những hàng thượng-lũu ta mà biết thương nời giống, biết bình vực lợi-quyền của quốc-dân ta thì ngọn lửa ấy hồi còn cháy mãi.

Ngọn lửa ấy là gì?

Ngọn lửa ấy là ngọn lửa lòng ta chỗ ngọn lửa gì, nên dấu trăm đám mưa quyen, muốn ngọn dặng thế đi nữa cũng không tươi tốt dặng. Bởi thế cho nên tôi hết lòng cầu nguyện thế nào quốc-dân ta cũng cứ giữ một dạ nhiệt-thành ghi nhớ mây chữ tranh thương đó mãi, thì tác nhiên ta sẽ dốt được cái nền thế-lực to-lác của bọn khách-trú đã kinh-dinh tại đây chứ chẳng không?

À, mà tôi đã nói: ta cần phải thối lui một bước là vì sao, chứ nếu thối một bước thì theo lời hỏi trên đây phải mất hết một khúc đường rồi làm sao mà ta theo kịp?

Nếu nói vậy thì tôi hồ như người thầy dấu hiệu đó chứ không nghĩ xa nữa. Phải biết rằng: bấy lâu nay quốc-dân ta đã mang cái ác-nặng của khách-trú trên cổ mà vẫn còn một lúc nọ ta bỗng muốn quảng đi, trong cơn hừng chí ta vụt bốc mà quảng, nhưng mà quảng chẳng dặng, vậy nay nếu ta quyết quảng cho dặng thì ta phải nghĩ lại cho hết một, nin hơi lại mà ráng cho hết sức rồi vụt quảng đi thì thế mới dặng chứ, chẳng khác nào ta muốn nhảy qua khỏi một cái đường mượn thì đã một lần dậm nhảy qua cho khỏi mà nhảy chẳng qua dặng, vậy hiện nay nếu quốc-dân ta quyết nhảy qua cho khỏi cái đường mượn ấy, thì ta phải lui lại một vài bước dặng sau dặng lấy cái trốn mạnh mà dậm nhảy qua khỏi khỏi chứ.

Nhưng mà ta phải lui lại một bước là thế nào?

Là ta phải để cho bọn khách-trú cười cợt thế nào tự ý hân, ta làm tuôn như đã sụt bước đường cho hân nghìn ngàn vậy, dặng mà ta lo thế nào cho có đủ kỹ-nghệ cho thao công thương có tư-bổn, rồi chừng ấy là lúc ta lấy sức mạnh lại rồi dậm, chừng ta mới nhảy qua khỏi mượn đó chứ, nghĩa là tại khởi cuộc tranh thương nữa, thì chừng ấy lo gì mà không kết quả, lo gì mà không thành tựu.

Xin ai nghĩ lấy mà coi!

TRẦN-VĂN.

Hễ tôi hút thuốc thì tôi cứ dùng giầy hiệu: Le Nil mà thôi.

Muốn rửa cái nhục chung, thì xin lấy việc xuất cảng lúa gạo làm gộc.

Việt-Nam tân-học

Ấn-quán

Quảng cáo

Kính cũng lực châu đồng-bào chư quân-tử được rõ:

Từ ngày tôi xuống cuộc kêu hùn dặng lập « Việt-Nam tân-học ấn-quán » đến nay mới vừa ba tháng, mà chư tôn có lòng cổ cấp, chẳng phụ cái chủ-nghĩa của tôi để xuống đó, cho nên số vốn 41nh 8 ngàn nay đã gần xong. Lấy theo số của các đảng có lòng công-từ mà chịu hùn là 4.390 \$ 00 và số của liệt vị hảo tâm, chịu giúp cho Báo-giới là 1.330 \$ 00 mà cộng lại thì đã được 5.720 \$ 00 rồi, tính với số 2000 \$ 00 của tôi nữa thì cũng gần đủ. Song tôi chưa kịp báo, là vì tôi còn đợi tin của tôi gửi mua máy và chữ-bền Tây chưa thấy trả lời. Vậy như ông nào có lòng tốt mà muốn hùn thêm, hễ số vốn được nhiều chừng nào thì lại càng tốt hơn chừng này; xin chư tôn chiếu cố, chiếu cố.

Nay kính NGUYỄN-CHÂN-SẮT

Directeur du Nông-cổ Mìn-dâm SAIGON

Trình-tham tiểu-thuyết

Cuốn ba tin mới rồi:

Còn cuốn tư là cuốn chót, xin Liệt-Vị rành xem cho tới; dặng biết cái tài người TRINH-THÂM, và cô Mai-Anh với chàng Nghiêm-thiền-Lý bị hiềm nghi thế nào cho biết chừng ấy mới hay người mưu sát là ai.

Ông nào ở xa mua lẻ mỗi cuốn xin gửi sáu con có 10.

Giá mỗi cuốn là..... 0\$20
MUA 50 CUỐN 7 00
MUA 100 CUỐN..... 12 00

Xin gửi thơ cho M. VĂN-CHÂU-QUI Employé au Nông-cổ Mìn-dâm SAIGON

Phú-quốc du-ký

(Tiếp theo)

Đúng ba giờ chiều mới tới Hà-tiên; ấy là chiều ngày chúa-nhựt. 25 avril.

Đường bộ từ Châu-độc qua đến Hà-tiên thì có 127 ngàn thước, mà xe đưa bộ bán đi trọn 8 giờ; ấy là tại ghé nhiều chỗ, và mỗi lần ghé cũng mất hết 15, 20 phút hoặc nửa giờ, nếu xe máy cho thiết dốt mà chạy thẳng một hơi thì độ chừng 2 giờ rưỡi hoặc 3 giờ đã tới. Từ núi Tam mà qua cho tới Hà-tiên, hai bên non núi liền liền, hết hòn nẩy tới hòn kia không biết bao nhiêu là núi, nào là kỳ hoa dị thảo, nào là thủy thổ san tbanh, san hữu tinh thủy hữu tinh, rất toại lòng người du-lịch.

Lúc đi trên xe tôi có gặp một bạn đồng-hương của tôi là M. La-từ-Ấu, người s-nh trưởng tại Châu-độc, qua ở buôn bán lập nghiệp tại Hà-tiên, nay về Châu-độc thăm nhà rồi trở lại Hà-tiên, gặp nhau trên xe mừng rỡ chuyện trò; đồ ngộ cổ-tri ấy cũng là một dịp may cho người du-lịch đó.

Khi qua đến Hà-tiên rồi, M. La-từ-Ấu lại mời cả hai anh em tôi theo người về nhà nghỉ ngơi giây lát, qua 4 giờ chiều trời thanh gió mát, M. La-từ-Ấu lại sắm một cái xe ngựa dặng dắc 2 anh em tôi lên Tiên-san Thạch-dộng xem chơi cho biết của Thiên-nhiên ung dốt.

Từ Hà-tiên vào đến núi Thạch-dộng chừng 4 ngàn ngoài thước. Hòn núi này không cao lớn bao nhiêu, bề cao độ chừng 3 trăm ngoài thước, châu-vi chừng 10 công đất, ở xa ngó lại thì thấy hình tròn đứng trời trời một mình như một cái gò, mỗi kia cao lớn lung lăm vậy; ở trong thì có hộng trông rộng thình, nên gọi là cái động, thuở trước mây ông thầy tu lên lập chùa ở trong động ấy mà tu, đến nay cũng còn 1 ông sư ở tu tại đó. Từ dưới đất lên đến nửa núi có đường đi, có xây giai cấp tứ tế. Khi anh em tôi lên đến cửa động, thì M. La-từ-Ấu bèn tỏ với ông sư ấy rằng: « Nay có hai ông này là bạn hữu của tôi, một ông ở Saigon, một ông ở Trà-vinh, hơn đi du-lịch đến

Một là lập băng tàu, hai là lập nhà máy, hàng thương-lưu ta khá tua đê ý

đáy, ao ước giao xem Tiên-san một phen cho biết. Ông sư ấy nghe nói liền vội vàng mở cửa động rồi mời cả ba anh em tôi vào đó xem chơi.

Khi ba anh em tôi vào đến nơi rồi thì thấy tư bề vách đá, còn chính đờn thì rộng thênh, có bàn Phật rất nhiều, ghế đàng trông chuông mỗi mỗi đều sẫm đủ, hoàn nhiên như một kiến chùa thường ta thấy thờ nay vậy, mà cũng lạ cho tay Tạo-vật, khéo nâng đút ra một cảnh núi rất lạ lùng, bốn phía đều có cửa bang, gió thổi lùa vào rất nên mát mẻ, trước cửa đóng lại có một móm đá de ra bình như cái vú sữa, nước ngọt ở trong cái vú sữa ấy tự nhiên rỉ ra chảy ra thường thường, đầy tướng khi cũng có khe suối chỉ trên chót núi và có mạch chảy ngay xuống đó, ngọt có một đều là châu vi hòn núi ấy đá dựng bầm đứng, khó mà lên trên chót cho được, nên không biết nguồn suối thế nào. Phía ngoài cửa động lại có hai tấm đá de ra bề dày chừng 5 phân, bề lớn chừng 1 thước, bề vát đá cụt mà liền cho trũng thì một tâm nghe kêu bon bon như tiếng chuông, nên gọi là thạch-chung; còn một tấm thì nghe kêu thùng thùng như tiếng trống, nên gọi là thạch-cổ.

Những khách ở lục-châu du lịch đến đây đều có biên tên họ để lại nơi mây vách đá rất nhiều, chẳng biết trăm ngàn nào mà đem cho xiết được, tôi gặp tên người quen cũng nhiều lắm, song không nhớ cho hết được, tôi còn nhớ tên được một vài ông, như ông Trần-nguyên-Lượng, Tri-phủ tại Cai-lậy; ông Trần-cửu-Trưởng, Tri-phủ tại Châu-độc, ông này nay đã từ lạc rồi, và ông Trần-công-Cần, nghiệp-chủ tại Tân-châu, v. v. Anh em tôi xem khắp trong ngoài rồi cũng lưu danh lại đó, từ giữa ông sư dựng xuống núi giao xem nơi khác, gần núi Thạch-động lại có một hòn núi cũng trũng, gọi là núi Địa-tạng, tại đó có một kiến chùa, song trời gần tối nên anh em tôi không lên núi này được.

Khi từ giữa Thạch-động rồi anh em tôi lại đi thẳng ra Mùi-Nai, tại đây nhà nước có cất một cái nhà gần nơi mé biển để cho các quan ra đó mà tắm nước biển, trên đỉnh núi có xây một cái nhà đèn vọng-đăng

(phare) để phóng báo đêm tối tầm cho tàu đi biển coi chừng mà chạy; trừ mấy việc ấy ra thì chẳng còn có chi lạ hơn là trên thì non dưới thì biển nữa. Mặt trời vừa chen lặn, anh em tôi để hué đàm nhau lên xe đục ngựa chạy vòng theo mé biển, trở lại Hà-tiên.

Về đến nhà thì M-me La-từ-Ấu dọn cơm đã sẵn, khi dùng cơm tôi rồi anh em tôi rủ nhau tản bộ nhàn hành, trước giao xem chợ búa phố phường, sau tìm người quen viếng thăm luôn thể. Anh em tôi có đến thăm quan huyện Chiêu và ông Thông Diêu, song rui vì cả hai ngài đều không có ở nhà, nghe nói 2 ngài mất đi hạ đám tàn quan của một ông Cai-tổng ở bên hòn Tô-châu.

Tỉnh Hà-tiên ruộng nương ít, dân số thưa hơn các tỉnh; việc buôn bán sơ sài, chẳng được thanh vượng như các chỗ, Dân bản tình lập vườn trồng tiêu nhiều và làm lưới đánh cá biển. Tòa hồ thì cất trên đỉnh núi, đồn lính cũng lập trên núi Pháo-đài, bên kia sông ngang trước tỉnh thành thì hòn núi Tô-châu. Đứng trước chợ ngó ra thấy biển.

Bữa ấy lại may nhằm bữa có ghe thơ để thơ ra Phú-quốc. Anh em tôi giao xem thành-phố rồi trở về nhà nghỉ ngơi giây lát, động hồ gõ 12 giờ khuya, gió chướng thổi rao rao, anh em tôi liền hồi trẻ đem đồ hành-lý xuống ghe thơ, rồi từ giả vợ chồng M. La-từ-Ấu mà xuống thuyền. Đúng 1 giờ khuya, bề bạn lẳng xăng, kẻ thì lấy neo, người thì xô bướm chạy thẳng ra Phú-quốc.

Khi ra khỏi cửa Hà-tiên rồi thì ngó qua bên hữu thấy ngọn đèn trên núi Mùi-Nai như một vầng sao to rạng; gió chướng thổi thổi ào ào, thuyền chạy mau thắm thoát. Càng chạy ra khỏi xa chừng nào thì sóng càng to chừng nấy, lúc bấy giờ tôi xem trước nhằm sau, mình mông trời

Rượu hiện Grand vin du cap CORSE của hãng AUGUSTE MATTEI làm, là một thứ rượu tiêu hóa, mùi ngọt.

Phải nói cho có tên AUGUSTE MATTEI Trong Hồng-Đương có một mình bán Denis Frères có trữ mà thôi.

nước một màu, hòn nhỏ hơn to nổi lằn xăng trên mặt biển, đem lại chiếc thuyền của anh em tôi đang ngồi đây, còn đương phần phần lướt sóng dờ dỏi, thấy tình-cảnh như vậy mà nghĩ cho cái kiếp con người sanh ra trong buổi cạnh tranh rất nên ghé gớm này, nào có khác chi hơn một chiếc thuyền con linh đình nơi đờn biển, biết bao sóng dập gió thổi; chẳng những là bướm chắt lái vững mà thôi, người cầm lái phải để ý luôn luôn, tay giữ mỗi lái, tay ôm tai bánh, mắt thì lom lom coi chừng lộ rạn mà đi, chẳng dám rời ra trong giây phút. Đến khi vào tới bờ tới bực rồi thì chừng ấy mới được yên lòng.

Ấy vậy, cái kiếp con người, từ lúc mới sanh cho đến buổi bạc đầu, biết bao là gian khổ.

Càng nghĩ đến chừng nào, thì nó lại càng làm cho tôi mê mẩn tâm thần, dờ say dờ tỉnh.

Hai giờ chiều ngày thứ hai, nhằm 26 Avril, thuyền đã tới hòn Phú-quốc, vào tại cửa Dương-Đông. Thuyền lấy neo hồi 1 giờ khuya, ra đến hòn Phú-quốc là 2 giờ chiều; tính lại thì đã trôi 13 giờ đồng hồ. Ấy là gặp gió xuôi, thuyền chạy thẳng một lèo, chứ như gặp gió ngược, thì không biết mấy ngày mà định được, vì tôi có nghe người xứ ấy nói rằng bề qua mùa nam là tháng 5, tháng 6, và tháng 7 thì ở Hai-tiên mà muốn ra Phú-quốc, khó đi lắm; vì mùa ấy gió ở ngoài hòn thổi vào, ngược chi mũi, ghe hồn phải chạy vát qua vát lại, hoặc 5 ngày, hoặc 10 ngày, có nhiều khi đến nửa tháng. 20 ngày cũng có. Vì bề gặp lúc trời động dông mưa lớn lắm thì phải kiếm hòn đặng dựa mà núp sóng hoặc 5, 7 ngày chờ cho trời êm bớt mới dám ra khơi. (Ấy gọi là cảm động). Hoặc chạy được 5, 7 ngày rồi, rui bị dòng tố bão bùng mà không nơi nương dựa, thì phải chạy xuôi trở lại nơi hòn núp hôm trước mà núp nữa. Mà cũng khéo thay cho tay Tạo-hóa, biển rộng mình mông, tư bề chan chan nước mặn, mà mỗi cái hòn bắt cá lớn nhỏ, hòn nào cũng có khe nước ngọt cho thiên hạ dùng; nhờ vậy mà những thuyền bị cảm động mấy ngày cũng chẳng lo thiếu nước.

Khi thuyền vào cửa Dương-Đông đậu yên rồi, thì anh em tôi hỏi người đơm đồ hành-lý lên dinh quan Phủ chủ-quận Phú-quốc. Nguyễn quan Phủ này quý-danh ngài là ông Đỗ-văn-Điền, người quán Châu-độc, vắng là bạn đồng-hương với tôi mà cũng là bạn đồng-song với nhau buổi nhỏ, lúc trước ngài có bị nhậm tại Traviên, cho nên ngài cũng có quen biết thân thiết với bạn hữu tôi là ông Ngô-trung-Tinh. Khi ngài thấy hai anh em tôi thì ngài mừng lắm; ấy rõ ràng là:

Tha hương mà ngộ cố-giao,
Mừng nấy còn có mừng nào cho hơn.

(Còn nữa)

Cuốn cờ tranh thương ??

Lúc đồng báo tranh thương, tôi có viết một bài « Phát-cờ-dại-thương » vào báo Lục-Tinh, nay xem công cuộc như vậy, muốn cho có thể có chung, nên làm một bài « Cuốn-cờ-tranh-thương » mà than thở cùng các đảng nghiệp-thành.

Cánh đã thâu sao còn thơ than,
Màng ra vào đi đứng chẳng an;
Hết thở than rồi lại thở than,
Nghĩ nông nỗi thêm càng buồn bã.
Những tưởng cái nhục chung mong rửa xả;
Một phen này khỏi xi vĩa chề cười.
Hay đâu cơ hội đã lỡ rồi,
Quốc-hồn tỉnh mà quốc-thê luôn ngậm
ngùi như cũ.
Nào sự công, nào sự tư, nào lợi to, nào
lợi nhỏ,
Giang san mình lại bỏ mất như không.
Tiếng mang-ri tiếng ấu-trĩ, bên tai vẫn
văn nào nùng,
Mà nào nùng vẫn vẫn bên tai.
Người Nam ta những quen thói làm nơ
từ lúc;
Thâm thiết thay! cơ cuộc này, xấu hổ
này, nhục nhục nhục,
Cha chĩa là nhục!
Tưởng tiếng ấy bay khắp trong trời Nam,
bay cùng ngoài thế-giới;
Biết hồi nào mà kéo lại lợi-quyền,
Lợi-quyền, lợi-quyền, hồi lợi-quyền,

Chỉ vì mi mà vạn phương chư quốc phải
đến nỗi sống hồ rắm trời, tàu chiêm
chặt bể, thấy chổng tợ núi, máu chảy
như sông.

Kia thấy ta Đại-Pháp đã thành công chiến
thắng.

Sao đồng-bào ta vẫn phải mang ách nặng;
Thế là thấy vui mà để-tử đã vui đau.

Này thời-dại đương đua nhau kịch liệt,
khôn thì sống, sống thì chết, mạnh
thì được, yếu thì thua.

Nước há chẳng có thượng-lưu?

Cứ ngồi lạng mà không mưu cứu nước.
Anh em thử nghĩ sau nghĩ trước,

Binh-chiến làm sao, thương-chiến cũng
thương lực làm sao.

Đã đành chẳng tiến binh đâu.

Mưu toan cơ sở cùng nhau mà điều.

Đầu rạng tánh mạng khỏi hề.

Cũng chung công của cho nhiều mới nên.

Ái ơi giận chi cho bền. ....

THI RÀNG

Chẳng lẽ ăn no ngũ trổt ngày,
Vi buôn phải mượn viết làm khuấy;
Buôn trời Nam nợ kêu không thâu,
Buôn đất Bắc kia chèo đã đầy;
Buôn nỗi lợi-quyền hủ những kẻ,
Buôn nỗi thương-hội lụy nào ai;
Tha bang có quốc buôn trăm nỗi,
Trăm nỗi buôn thay cái bội nài.

Chẳng đại ngày mà phải đại ngày,
Nỗi niềm tình tự nỗi ai hay;
Hội-trương tương chất như vàng đá,
Thương-giới trong buôn với cỏ cây;
Nghĩ mà lợi quyền đau tác dạ,
Mong vì sự thế giúp đôi tay;
Đông tâm những bạn xin cho vững,
Còn có phượng ta cũng có ngày.

Tinh làm sao, phải tinh làm sao,
Thời-dại ngày nay khổ lắm nào;
Ba xứ ngoại bang chia mỗi lợi,
Năm châu chư quốc quyết tranh hào;
Anh em nỗ lực mau phần tới,
Lớn nhỏ đường ngay khá bước vào;
Xin chớ khoan tay ngồi tự thị,
Tinh làm sao phải tinh làm sao.

Lý-nữ-Dư, Nam-Vang.

Đáng để làm gương

CUỘC HÁT XIẾT ANNAM

Từ ngày cái mánh khói lửa trong cuộc
Ấu-tiên đã cuốn lên cho mỗi người
đều thấy trời đã quá cơn sóng to gió
dữ, trở lại hồi thanh tịnh như xưa; thì ai
ai cũng nhìn cái quang cảnh đó mà nhớ
đều về quá khứ mà hề nhớ việc quá khứ
thì há không lo sợ cho ngày tương lai
hay sao, là vì nhớ đến đám giặc máu mủ
vừa tàn đi rồi thì ai cũng lo sợ cho
đám giặc kinh-tê tương-lai này.

Bởi thế cho nên từ ngày các nhà tư-thế
mâu-thời, cho đến các nhà ngôn-luận,
người thì chẳng ngớt lo kinh-tê, kẻ lại
không ngớt luận kinh-tê, tiếng kinh-tê
tợ hó như một tiếng chi mà mỗi người
nghe nói đến đều phải lo phải sợ, chớ
chẳng phải như quốc-dân ta không hề
nghe nói tới kinh-tê là gì, thì có bao giờ mà
biết lo quăng-khai kỹ-nghệ, chấn chỉnh
thương-trường; may là trên thì Chánh-
phủ có lòng lo lắng cho ta, nên nghĩ bao
nhiều đấy cũng đủ cho ta buồn, cho ta
thẹn, buồn vì tình cảnh như vậy chẳng
khác nào nước đã ngập tràn mà ta cứ
điềm nhiên tọa thị, thẹn vì ta cũng tai
cũng mắt như khách kiều-cư; vả lại ta
ở xứ ta mà ta phải chịu ở trong bàn
tay khách-trú hổ buộc, thầy tình cảnh
như vậy nên các nhà ngôn-luận ở xứ ta
đều khởi ra cử-động đã hao hơi mòn sức,
thê mà có mấy ai đã biết lợi-quyền của
quốc-dân đã thất là đường nào mà
lo vãn bối, để cứu lo đua tranh trong
đường sĩ-hoạn mãi, đã vậy mà hề thầy
ai xuống ra lập nhà công-nghệ gì thì
bao giờ có ý muốn vừa giúp cho hoàn
thành, cũng là coi lấy đấy mà làm gương.

Kia như hiện nay có M. Thận là một
đấng thiếu niên mà có chí nhiệt-thành,
m' ố tranh đoạt lợi-quyền muốn lo vung
bôi nên kinh-tê về tương lai này, nên dám
đam tư-bản ra ban đầu lập một nhà hát
bóng tại Vinhlong-Sadec, tuy công cuộc
của người bày ra chưa được bao lâu
nhưng mà không xứng ý còn muốn bày ra
cuộc gì khác cho lớn, nên người đơm hết
tư-bản mà lập một cuộc hát xiết (Cirque)

Muốn thâu hồi quyền-lợi, thì phải lo lập nhà máy là vị đơan đầu.

Cuộc tranh-thương mới rồi là cái ngòi tân-bộ, bực thượng-lưu
ta chớ lấy làm thương.

Annam. Thật là một thứ kỹ-nghệ rất mới, rất lạ ở xứ ta, chưa từng nghe ai để ý nghĩ đến, huống chi là nói tới việc xướng lập. Đến nay M. Thận dám liều tư-bồn dám ra mà lập được cuộc ấy, thiệt đáng đề làm gương, là vì ngày M. Thận xướng lập cuộc hát xiết Annam đến nay, đi hát tới đâu đều đặn tiếng ngợi khen, dấu cho quan Langsa cho đến Annam ai ai cũng không chê đặng, song còn tiết một điều là công cuộc ấy chưa thiệt mở mang cho mấy, và cũng chưa thiệt hoàn toàn, nên người còn đang kiếm một số tiền thêm hầu chế sửa cuộc đờn (fanfare) lại cho toàn-bảo và sắm tranh tượng thêm đặng dọn chơng cho có lớp lan trong đám cải-lương của người chề đặng, là sắm một cái bong bằng vải bó cho thiệt lớn đặng đi hát đến đâu cho có đủ chỗ và rộng rãi cho người coi. Tuy là M. Thận đi hát đến đâu người người đều khen tặng, nên có lắm kẻ hỏi sao cuộc hát xiết hay như vậy mà người không đem đến Saigon mà hát, thì người trả lời rằng: chờ ngày nào người cải-lương cuộc hát xiết lại cho được tận thiện tận mỹ thì chừng ấy người sẽ đem đến Saigon mà hát, ấy là người không muốn để hư cái danh của người Annam ta đó.

Văn M. Thận là một người thiếu niên mà dám ra gánh vác một cuộc to tác như vậy thật cũng đáng khen vô cùng, là vì cuộc hát xiết Annam này đáng để làm gương cho những người muốn quảng-khai kỹ-nghệ trong xứ ta, và lại tưởng có khi nhà-nước cũng nên phụ-cấp cho M. Thận một số bạc cho xứng đáng đặng mà công chí người làm cho toàn hảo. Ấy là một thể muốn duy trì một cuộc kỹ-nghệ của quốc-dân ta đương lập.

N. C. M. Đ.

EDEN-CINÉMA

Tuần này rạp hát bóng Eden-Cinéma hát nhiều lớp lạ, hát tinh những tuồng mới đã hay mà lại vui, thuở nay Nam-kỳ chưa hề có. Liệt vị hãy đến xem chơi cho tiêu khiển.

Hí tin

Mới thầy lời nghị của quan Toàn-quyền Đông-Dương đã bang hành kể từ ngày 21 Avril 1920 này: Ông Nguyễn-văn-Yên là Phó-tổng Binh-lệ, thuộc hạt Cantbo, nay đã được vinh thăng Tri-huyện hàm.

Nguyễn Ông Nguyễn-văn-Yên này vẫn là nhà phú hậu ở tại Trà-ôn, tánh người hào hiệp, chẳng lần chẳng kiêu, thấy nghĩa vui làm, lại cũng có chí nhiệt-thành với quê-hương trong lúc phong trào đê chế.

Đến nay ngài được Chánh-phủ bang thưởng tước hàm, thiệt là rất đáng.

Bên báo kính mừng cho ngài:

*Phân nước trau dồi nên phú-hậu,
Hương trời rạng vẻ cửa trâm-anh.*

N. C. M. Đ.

Rượu Eau de vie Dejean

Bà thơm mà lại ngon. Ai uống cũng đều ưa.

Có một mình hãng Denis Frères có trữ mà thôi.

Bông-dương thời sự

Từ đây bốn-báo cứ do theo giá lúa và giá bạc trong tờ Công-văn của phòng Thương-mại Saigon đã ấn hành mỗi ngày mà đăng ra trọn tuần, nghĩa là từ ngày thứ sáu tuần này giáp qua thứ năm tuần sau, cho khán-quan rõ biết ngày nào giá lúa và giá bạc lên xuống bao nhiêu, cho đề mà liệu-lượng sự bán lúa của mình cho khỏi bị lầm bị gạt.

GIÁ LƯA

Lúa chớ đến nhà máy Chợ-lớn mỗi trăm kilos là:	
Thứ sáu ngày 14 Mai	7\$75 tới 8\$25
Thứ bảy ngày 15 Mai	id.
Chúa-nhựt ngày 16 Mai	id.
Thứ hai ngày 17 Mai	7.70 tới 8.20
Thứ ba ngày 18 Mai	7.60 tới 8.10
Thứ tư ngày 19 Mai	7.50 tới 8.00
Thứ năm ngày 20 Mai	id.

GIÁ BẠC

Thứ sáu ngày 14 Mai	13 quan
Thứ bảy ngày 15 Mai	id.
Chúa-nhựt 16 Mai	id.
Thứ hai ngày 17 Mai	12 quan
Thứ ba ngày 18 Mai	id.
Thứ tư ngày 19 Mai	id.
Thứ năm ngày 20 Mai	id.

ĐƯA BẠN ĐI TÂY

Hôm tối 17 Mai này là ngày hai vợ chồng ông Nguyễn-phú-Khai và hai vợ chồng ông Louis Minh xuống tàu đặng sang Tây mà du-lich, những thân bằng quyền-hữu của hai ngài có hiệp nhau dọn một tiệc tại nhà hàng Nam-hồng-Phát mà tiễn hành rất hậu.

Sau khi mùng tiệc rồi ai nấy đều đác nhau xuống bến tàu rất đông, hai ngài kể ở người đi, quyền luyến nhau cho đến 4 giờ khuya tàu gấn lấy neo mới phân nhau mà trở lại.

Bên-báo cũng kính lời chúc cho hai ông bà Nguyễn-phú-Khai và hai ông bà Louis Minh đi đường bướm xuôi gió thuận.

Đám táng ông quan ba ĐỒ-HỮU-VỊ

Quan ba Đồ-hữu-Vị là con của quan Tổng-đốc Đồ-hữu-Phương ở Chợ-lớn, sang giúp Mậu-quốc đánh giặc có công; song rồi vì hôn dạn vô tình mà làm cho ngài chẳng đặng trọn thì trọn chung cùng Mậu-quốc.

Hôm 12 Mai này đây là ngày an ruyệt của ngài là ông quan năm Đồ-hữu-Chân đặng hài-cốt, ngài về quê mà an táng!

Tàu tới bến Saigon hồi 10 giờ rưỡi ban mai, đệ linh cửu ngài lên bờ đê trong một cái nhà tạm gần bến tàu. Nhà ấy có thù hoa kết tụi cờ xi trang hoàng. Từ đó tới chiều quan viên chức sắc Tây Nam tới lui viếng thăm nượp nượp, tràng hoa đê chật tụi trong tới ngoài.

Đúng 4 giờ chiều có quan Thống-đốc Nam-kỳ Le Gallen và quan Lục-quân Đê-độc Hirtzmann đến, chừng ấy mới đi quan-cửu lên xe 6 ngựa, bông hoa

cờ xi bao phủ chung quanh, phía trước thì có linh tuấn-cảnh đẹp đường, còn nói sau thì những tràng-hoa (Couronnes) vô số, kể đó có các quan văn-vô đưa cứu rất đông, sau các quan thì có một bọn nhạc binh, sau bọn nhạc thì có một toán lính sơn-đá hồng súng trở mũi xuống đất và nai nịt hẳn hoi, kể đó có ba hôn toán lính mã-tà cũng theo hộ tống. Còn trên trời thì có 2 cái máy bay cứ bay qua lượn lại mà đưa cho đến mộ phần.

Khi lên đến huyết rồi, thì có ông quan ba quân suất đạo máy bay Nam-kỳ ra đọc một bài ai điệu, kể đó thì quan Lục-quân Đê-độc lại đọc một bài, rồi hết quan Thống-đốc Nam-kỳ cũng đọc một bài mà nhắc nhở công lao sự tích của ông quan ba Đồ-hữu-Vị.

Khi đọc dứt lời rồi, ai nấy đều cúi đầu từ giã mộ phần, lần lần kéo nhau ra về.

Lúc ấy ông quan năm Đồ-hữu-Chân, ông quan Tòa Đồ-hữu-Tri và ông quan kho bạc Đồ-hữu-Thích cùng qui-quyền của ngài đều ra đứng đón mà tạ ơn mọi người.

Nay Bên-báo cũng kính chúc cho linh hồn ngài, sông thì làm tướng đã có danh, thác cũng làm thần cho rạng tiêc.

Ai tin

Bên báo mới nghe tin ông Lê-văn-Châu là nhứt hạng Tri-phủ, chủ quận Phú-lộc (Soctrăng) nhưn có bệnh về nghỉ tại Cholon; ngài đã từ lợc hôm 10 Mai này; hưởng dương được 53 tuổi.

Bà an táng ngài hôm chúa-nhựt 16 Mai này.

Nay bên-báo chúng tôi kính tỏ đôi lời ai điệu và xin phân ưu cùng qui-quyền của ngài và cũng cầu chúc cho linh hồn ngài sớm được siêu thăng mà an hưởng thanh nhàn đời đời nơi Tiên-cảnh.

N. C. M. Đ.

Sở sanh-y Saigon

Bên-báo thấy bài kêu nài của ban đồng-nghiệp « Thời-Báo » dưới đây mà động lòng cho dân chúng, nên bên-báo cũng hiệp theo một ý mà trích lục và đăng ra đây, ngõ nhờ Chánh-phủ chăm chúc tách nào, cho khỏi phiền lòng bà con.

N. C. M. Đ.

Hàng năm đến kỳ thay giấy thuê thân, thì các báo Langsa cùng quốc-ngữ thấy đều nài kêu với Chánh-phủ mà xin phụ thêm hoặc năm ba tháng thợ-kỹ nữa; đặng giúp việc phát giấy cho mau cho lẹ cho khỏi thất công nhưn dân lương thiện, đã có tiền đi nạp thuế, mà còn phải lòng những một hai ngày rất nên tội nghiệp, làm cho đã mất ngày giờ mà lại mới-mê mệt nhọc, Tội nghiệp thay! nhiều người đi hỏi tiền ngày tiền tháng, đi lãnh trước non-công đặng mà đóng thuế cho rồi; những người đem tiền vào kho có khó chi mà lâu-lắc, mà dè chờ đợi trễ nải, không đi làm đặng, tiền ngày phải để thêm lời, hoặc non-công thuế-hải, lãnh tiền nộp mà bị đi hầu cái giấy thuê không thể đi làm trả công cho đặng, phải bị chờ giàng thuế nặng nhẹ nhiều lần, khi bị chờ đợi thì phải ăn bầm vô cái số tiền đem theo đặng đóng thuế đó mới hại cho chớ; rồi phải chạy sấp chạy núp thêm vô cho đủ số, thì nài coi có đáng buồn chăng? Phần thì ngoài đường, hễ linh bất đặng chưa đóng thuế thì phạt, còn vô đặng vì đóng quá nên sanh ra chen lấn nhau rồi linh trong đánh hổ ra, cha chà! thấy cảnh thảm biết bao!! Thiệt chúng dân Saigon ngã lòng hết muốn đóng thuế.

Và mấy năm trước sự đóng thuế mà lãnh giấy mới thì rất dễ rất tiện vô cùng; chớ năm nay đây là năm mới bày kiểu giấy mới, phải lãnh tay, hoặc gán hình vô số và vô giấy, phải coi dấu tích, phải đo bề cao v. v. thì công việc lại bằng ba bằng bốn, mà vì chẳng phụ thêm ít thấy nữa, thì trễ biết bao nhiêu? Dân càng phải mất ngày giờ nhiều nữa.

Vậy bốn báo cúi xin quan trên hãy lòng thương xót đến dân hèn mà cấp thêm ít thầy thợ-kỹ cho sở thuế thân, thì cả thân dân trong kinh-thành Saigon thấy đều, thâm cảm ơn dày của Chánh-phủ chẳng biết chừng nào, bằng chẳng thì linh tuấn thành đưng thút hỏi người ta tội nghiệp.

T. B.

Thời hài

HAI THẦY NÓI CHUYỆN

Thầy tư. — Cha chà! bữa nay sao coi bộ thầy buồn dữ vậy?

Thầy năm. — Ủa! anh bước vô lên bao giờ mà tôi không hay?

Thầy tư. — Tôi vừa mới bước vô, tôi thấy thầy làm gì buồn xo, ngồi khoanh tay bất tỉnh nhưn sượng, nên tôi sẽ lên bước nhẹ nhẹ đặng làm cho thầy dứt mình chơi. . . . .

Thầy năm. — Anh sao đã lớn đại rồi mà còn rần mắt? Thiệt này giờ tôi buồn quá, thỉnh linh sao anh lại đến thăm tôi, ầy cũng là may.

Thầy tư. — Chuyện gì mà buồn?

Thầy năm. — Thì không có ai nói chuyện chơi nó buồn vậy chớ có lạ gì.

Thầy tư. — Nếu có buồn thì đi coi hát bội chơi cho nó giải khuây.

Thầy năm. — Ý! thôi thôi!! thôi đi anh, đừng có bày đặt, tôi đã ngán rồi.

Thầy tư. — À, nói tới hát bội tôi mới nhớ lại, hôm trước thầy nói thầy đi coi hát bạn bầu Ninh, đồ đạt khỏi giáp gì đều mới hết, tốt lắm; sao mà thầy coi chưa hết một lớp lại bỏ mà về, tại sao vậy?

Thầy năm. — Anh này thiệt nhớ giai quá da, hôm trước nói lo là rồi bỏ qua, không dè anh có tâm nhắc mãi.

Thầy tư. — Không nhắc sao được, thầy nói đồ tốt lắm mà sao thầy không coi lại bỏ mà về, kỳ cục vậy ai nín cho được.

Thầy năm. — Thiệt tôi không muốn nói, đều tại anh hỏi quá, nên cực chẳng đã đó mà thôi, chớ nếu nói ra đây tôi sợ họ phiền quá.

sinh đầy, không ai thêm bước tới, nay đã lập nên vương tới rồi, thì lại hóa ra một chỗ danh thắng thứ nhất nơi kinh thành Saigon, chẳng thiếu chi kẻ tới người lui, ngắm nga để vịnh. Ấy mới biết cảnh nhờ người mà nên xinh đẹp, người nhờ cảnh mà giải ưu tư. Vương Bô-rô! vương Bô-rô! thiệt rõ ràng là một bức thiên nhiên họa đồ.

Chị em tôi ngồi chơi độ nửa giờ, rồi mượn xe về. — Khi lên xe tôi liền đánh xe chạy vòng lại chợ mới Saigon coi qua cho biết. Kể từ hồi lập chợ đến giờ, chưa được đi lần nào, xe tới đường Amiral-Gourbet, (Amiral-Gourbet) chị em tôi bước xuống đi vòng chung quanh chợ, thấy người Annam ta lập tiệm buôn bán cũng nhiều, (vía tôi không nhớ hiệu tiệm cho hết) như là nhà ngói, tiệm cơm, tiệm rượu, tiệm hàng hóa, tiệm bán đồ nữ-trang v. v. coi chẳng kém gì khách-trú, còn phía trong nhà chợ, cũng có người Annam ta bán thịt, bán cá, bán hàng xén, và bán hàng bông, không thiếu chi, tôi lấy làm mừng và cầu nguyện cho cô bác, anh chị một ngày một phần chẵn thêm lên, đừng thiếu chi, đừng ngã lòng mà mất cái danh-giá của chương-tộc ta, may lắm! may lắm!!!

(Còn nữa)

Điều trần xin TẶNG LƯƠNG

Dâng cho các quan Hội-đồng Quận-hạt; Kính bảm các quan Hội-đồng Quận-hạt.

Chúng tôi là Giáo-tập thuộc về « Cadres communaux » (kẻ có bằng cấp tiểu-học, có quan Nguyễn-soái Nam-kỳ và quan Đốc-học chánh đứng ký tên chuẩn cấp) hết lòng cung kính dâng bốn « điều trần » này nhờ lượng các quan thăm xét.

Khi quan cựu Toàn-quyền M. Albert Saurraut qua tái nhậm cõi Đông-dương ngài đi-giá đi viếng các tỉnh, chúng tôi đều thân hành đến kính-lễ mà nghinh tiếp ngài, ngài đọc lời diễn-thuyết trước mặt chúng tôi, ngài có nói: « Tặng lương bổng cho ti giáo huấn » chúng tôi đều có bụng mừng thầm khắp khởi, chắc

sao chuyện này chúng tôi cũng được nhờ kẻ bề trên soi xét công lao, ban thêm lương cho nhiều ít, thì cùng đủ mà nguồn-sự phú-dục được. Đến chừng lời nghị của ngài ân hành trong « quan-báo » thì chỉ nói: cho mấy thầy giáo tỉnh và giáo tổng mà thôi, còn mấy thầy giáo-làng thì không được dự vào ngạch tăng lương ấy, khi bấy giờ chúng tôi nhìn mặt nhau ngơ ngáo, dường như ai đem cái sự mừng-hụt của chúng tôi mà làm cho tiêu mất hết. Chúng tôi cũng biết rằng: chúng tôi phận nhỏ mọn, dầu có kêu ca cách mấy, cũng như cóc kêu trời, không thấu được, nên cam lòng chịu ức, để chờ khi chánh-phủ có đoái tưởng đến chăng.

Than ôi! môn mắt môn hơi, trông mong chẳng thấy. Thời may lại được nhờ các quan (mà như là MM Trương-văn-Bén và Trần-dịnh-Báo) có lòng bác ái, thương bạn đồng-bang, ra sức phân trần cùng chánh-phủ, quyết nhất tăng bổng cho viên-quan Annam, (trong số viên-quan này, các quan có kèm chức sắc của chúng tôi vô nữa). Đoạn có lời nghị định của quan Toàn-quyền M. Maurice Long, ban hành ngày 14 Avril 1920 cho tăng bổng bậc trên (Thượng-ngạch) bậc dĩa (Trung-ngạch) và bậc dưới (Hạ-ngạch) chúng tôi chắc sao cũng được ở vào bậc (Hạ-ngạch) chứ chẳng không, mừng cha chĩa là mừng. Mừng này biết lấy chi cần, mừng này chắc bỏ cái mừng ngày xưa. Rồi té ra cũng mừng-hụt, không có chi hết, chẳng biết cái số phận của chúng tôi ra thế nào, mà phải bỏ ra ngoại-hạng như thế? Hay là mặt trời mặt trăng dầu sáng, mà không soi đến trong lòng chậu úp chẳng? Các quan ôi! Xin các quan nhơn tay làm-phước, hãy giúp cái chậu úp ra, cho bóng mặt trời mặt trăng dội vô cho chúng tôi được nhờ chút hơi ấm áp sáng sủa với nào.

Xin các quan thử xét lại coi, sự dạy dỗ của chúng tôi cực nhọc là dường nào, chúng tôi không lẽ đi kẻ lẽ, ra đây mà oán sự tốt cho chúng tôi. Các quan cũng rõ biết cái trách-nệm của chúng tôi cũng như một người « Vú-giữ-em » lo diu dắt bợn con nít mới biết chạy biết đi cho cứng các, và tập ăn tập nói cho khôn ngoan vậy.

Các quan là đấng thay mặt cho Quốc-dân nơi Chánh-phủ, chúng tôi cũng là một phần trong số quốc-dân. Sự uất ức của chúng tôi, khó nỗi tỏ bày cho chánh-phủ rõ thấu được. Chính mong nhờ có quan giúp lời giúp sức, thì họa may mới có chỗ trông cậy được.

Chúng tôi thật không có lòng nào dám phân năng chánh-phủ hay là đi phân bì phân lẽ chi với bạn đồng-nghệp (giáo tỉnh và giáo tổng) của chúng tôi. Nhưng nghĩ vì chúng tôi cũng đồng tôi con của chánh-phủ, (như mấy thầy giáo tỉnh giáo tổng vậy) mà sao chúng tôi không được nhờ ân huệ của chánh-phủ chiếu cố trong lúc gạo châu củi quế này, nên mới thổ thê yêu cầu cùng các-quan thương xót.

Các quan giúp một lời phương tiện mà chúng tôi được no cơm ấm áo, thì ơn đức của các quan, sánh tày non biển.

Luôn dịp đây, chúng tôi xin kẻ cái ngạch lương của giáo tổng và giáo làng ra sau này cho các quan xét định các quan xin giùm cho chúng tôi.

Trước khi chưa có lời nghị định của quan cựu Toàn-quyền Albert Saurraut, thì lương giáo tổng tốt bậc 40 \$ một tháng, lương giáo làng tốt bậc 30 \$ một tháng (giáo tổng chỉ hơn giáo làng có 10 \$ một tháng) đến chừng có lời nghị tăng lương ra, thì lương giáo tổng tốt bậc được 60 \$ một tháng, còn lương giáo làng dẽ y như cũ, không được tăng lên, thì té ra giáo tổng lại hơn giáo làng tới 30 \$ một tháng. Vậy nhờ các quan xin cho bọn giáo làng cũng được tăng số lương này lên, tí như giáo tổng tốt bậc 60 \$ một tháng, thì cho giáo làng tốt bậc cũng được 50 \$ một tháng, mà có cùng cực đi nữa cũng được 40 \$ một tháng chứ tốt bậc có 30 \$ một tháng thì ít lắm. (làm giáo làng tới 20 năm mới được ăn lương 30 \$ một tháng thì già rồi). Còn mỗi lần cho giáo làng ăn lên, thì cũng xin lấy bậc 5 \$ làm hạn định, chớ đừng bắt nhất khi 2 \$; khi 3 \$ và khi 4 \$ thì thành ra không có số nhất định được. Chỉ như việc phụ cấp lương bổng cho viên quau Annam, mà các quan đã xin được đó, thì bây giờ xin các quan cũng xin giùm cho bọn giáo tổng giáo làng được dự vô với, y theo lời quan Toàn-quyền đã phê chuẩn trong

nghị-dịnh hôm 14 Avril 1920 đó,) thì chúng tôi xin đội ơn các quan lắm lắm! Chúng tôi dâng hẳn điều trần này, hàng ngày ngóng trông tin tức, coi sự hi-vọng của chúng tôi sau này ra thế nào, chắc có khi nhờ lượng các quan giúp nên được.

Hết thầy các viên giáo làng nội xứ Nam-kỳ đồng đôn thủ.

THƯƠNG-TÂN-THỊ lai cáo.

Minh-tạ-lương-y

Mocay, le 28 Avril 1920

Kính thăm ông chủ tiệm Nhị-thiên-Dương dạng vau sự bằng-an.

Hôm tháng trước tôi có gởi mua tại tiệm ông thứ bánh cam-tích cho trẻ tôi ăn khá quá; vậy nay tôi mau-mau viết ít hàng cảm tạ ơn ông có công bảo chế thứ bánh rất hiệu-nghiệm.

Sáng điệp này tôi kính xin ông làm ơn gởi cho tôi mua thêm hai hộp nữa giá là 1 \$ 80 xin ông cứ gởi contre remboursement cho tôi.

Nay-kính.
NGUYỄN-VĂN-TRẦN
Instituteur à Mocay Bèn-tre.

Nghĩa hiệp kỳ duyên

KIEM THỜI TIÊU-THUYET

(Tiếp theo)

Trước-giả: NGUYỄN-CHÁNH-SẮT
TU BÀ-NGHIEM

Còn nàng nọ khi bị beo rước thì sợ hoảng kinh bắt cổ tả hữu đánh trâu chạy nhào, cho nên lúc nghe tiếng súng cũng không biết tiếng súng ở đâu, chừng nghe có tiếng người kêu bèn gò trâu ngừng lại. Trọng-Nghĩa thấy nàng ngừng lại thì mừng; song nghĩ vì mình mới đổi lại xứ ấy chưa được mấy ngày, chưa biết tiếng Cao-mên, không biết làm sao mà nói chuyện. Tuy là nghĩ vậy, song cũng hỏi liêu, hiểu được cũng không rồi sẽ liệu. Bèn hỏi rằng: « Cô là con gái, nhà cửa ở đâu, một mình dám cỡi trâu mà

Nước màu nhuộm TÓC VÀ BÀU

Một cách mau lạ của **D. RICHARDS**

Nước màu này tốt nhưt, chắm một chút thì thầy tócrau đổi ra màu **Đỏ dợt. — Đỏ sậm. — Hay là đen huyền**

Theo ý mình muốn. Mà màu nhuộm cũng như là tự nhiên. Hễ dùng thì thầy hiệu nghiệm, đã đều tốt mà chẳng hề phai lợt. Dùng nước màu này rất tiện, không mực tóc, mà làm cho tóc mềm, mượt và không rụng được.

Gởi cho hàng một cái mớng đa 4 quan tiền tây thì hàng sẽ gởi nước màu cho.

HÀNG A. SEGUIN
Rue de Moulis
Môn bài số 153 tại BORDEAUX có trữ bán

đi đâu cho beo nó rước. May là gặp tôi bán cho chết mà cứu cô, nếu không thì cô chạy sao cho khỏi?» Người con gái đó nghe bèn liền ngó Trần-trọng-Nghĩa, thấy mặt đó Tây, thì biết là thầy thông thầy kỹ chỉ đó, bèn trả lời rằng: « Chủ tôi bắt tôi đi chằm trâu đã tám chín năm nay cũng gáo chỗ đám rừng này mà tôi chưa hề bị beo rước lần nào, không biết làm sao mà bữa nay lại gặp hai con beo này dữ quá; may có thầy giết được nó mà cứu tôi, chớ không thì còn chi là tôi, thiệt cái ơn tái-tạo này đâu cho đến chết tôi cũng còn ghi vào dạ. » Trần-trọng-Nghĩa nghe nói thì lấy làm lạ, nghĩ thầm trong lòng rằng: « Nàng này là con gái Cao-mên, sao mà nói tiếng Annam giỏi dữ vậy cả. » Lòng thì suy nghĩ, mà mặt thì cứ ngó trân; thấy nàng ấy tuy là rách rưới lang thang, mà hình dung yếu điệu, gương mặt bị nắng táp sạm mặt đầu, mà hai cái môi đỏ như hồng sen mới nở, chơn mày vòng nguyệt, mình

hạt xương mai, lại thêm, nét đi đứng ung dung, tiếng nói nắn phong nhã; dầu cho con gái nhà giàu cũng ít ai bì kịp. Trần-trọng-Nghĩa đứng nhâm nhâm ngắm một hồi rồi lại nói thắm rằng: « Người như vậy mà lại sanh nhầm nơi để tiện thiệt là uống quá, mà không lẽ Cao-mên gì lại sanh con gái nét mặt phương-phu như vậy cũng lạ. Chớ chi mà nàng là con gái Annam thì ta sẽ cưới nàng để phòng khi sửa traps nưng khăn, chớ nàng là con của Cao-mên đầu ta có muốn cưới, chắc cha mẹ nàng cũng không chịu gả. Uá! mà ta nghĩ như vậy sao phải; hễ đứng làm trai thầy nghĩa thì làm, mà có làm ơn nghĩa cho ai cũng chẳng nên trông trả, nay ta muốn nàng thì ta lỗi quá. » Còn đang suy tới nghĩ lui, bỗng thấy nàng ấy mỉm cười mà hỏi rằng: « Thầy làm chi mà nhìn sướng tôi dữ vậy? » Trần-trọng-Nghĩa nghe hỏi thì có ý hồ thắm, bèn đáp rằng: « Thiệt tôi không nói dấu chi

TIỆM
Bán Sơn-thủy rất tốt
của M. VỎ-THÀNH-LONG
(tại Lái-thiệu)

Kính cùng liệt vị, và quý ông quý bà đáng rõ: tôi có bán đủ sơn-thủy không thiếu món chi, và đồ tốt hơn china thập bội, như ông nào ở xa muốn mua, xin nói cách sơn-thủy làm sao, thờ hay là treo chơi theo cách kiêu thời, thì tiệm tôi làm y như lời các ông muốn, và có 40 máy chiếc ghe chờ đi bán các nơi trong Lục-tỉnh, như sơn-thủy của người Annam nào bán mà có miếng giấy nhỏ hiệu của tôi trên đây là đồ tốt hơn hết, vậy xin quý ông, quý bà cùng đồng-bang trong Lục-tỉnh có dùng (tableau) sơn-thủy tốt và vẽ khéo cùng lâu phai thì xin gửi thơ đến tôi và để chờ ở cho kỹ càng thì có ghe tôi chờ đến cho, bác kỹ là mua nhiều ít thì tôi cũng sẵn lòng đem tới luôn luôn, cúi xin quý ông, quý bà có lòng hảo hiệp tưởng lấy đống-bào mà mua giúp cùng nhau cho nên việc, vậy mới khỏi mua của china, tôi rất cảm cảm quý ông quý bà lắm lắm !!

VỎ-THÀNH-LONG
cân khải

Trịnh-xuân-Nghĩa
13, Rue du Chauvre 13
HANOI (TONKIN)

Bán sỉ và bán lẻ, xuất cảng, nhập cảng, có tiệm nhánh tại Hưởng-côn (Hong Kong) để lãnh mua hoặc bán giúp các thứ hàng-hóa, tinh tiên huê-hồng nhe. —
Chư quý-khách trong lục châu muốn mua các thứ hàng-hóa tư lự, đồ cần hoặc các sản-vật gì ở ngoài Bắc-kỳ; hoặc có sản-vật chi mà muốn xuất cảng bán cho ngoại-quốc thì xin việc thơ ra cho bên hiệu mà thương nghị. Chúng tôi sẽ hết lòng giúp đỡ cho chư quý-ông.

Nay-Kính.

Mới lại Nam-kỳ một thứ rượu **Vielle Eau-de-Vie** làm ra tại Đại-Pháp hiệu là "BACCHUS".
Không có thứ rượu nào bì kịp.
Một mành hàng **Denis Frères** có trữ mà thôi.

RESTAURANT
Nam-hòa-Phát

Tiệm cơm Nam-hòa-Phát này đã bán lại cho chúng tôi rồi, vậy trong ít ngày đây chúng tôi sẽ mở cửa buôn bán như thường và trên lầu sẽ lập phòng ngủ.
Xin đồng-bào chiếu cố, chúng tôi rất cảm cảm hậu tình.

NAM-HÒA-PHÁT
74 Rue d'Espagne Saigon
Chủ tiệm kính mời.

Thơ mới

Thơ Việt-Trung tiểu lục của M. Nguyễn-thành-Phương mới xuất bản, đặt theo điệu thượng lục hạ bát rất hay, sự tích cũng ngộ; Xin chư tôn mua thử mà xem.

Giá mỗi cuốn là..... 0 \$ 15
Tại quán Công-luân-Báo và quán Nông-cổ Min-đam đều có bán.
Tại tiệm Nam-hồng-Phát số 106 đường Boulevard Bonnard cũng có bán.

cô, tôi xem diện mạo cô nầy giờ tôi tưởng cô không phải là người Cao-mên, chắc cô là người Annam, hoặc cô bị ai bắt cóc đem bán cho Cao-mên, hay là cũng có duyên số chi đây, nên tôi nhìn cô là vậy đó. Nàng ấy chưa kịp trả lời, xảy thấy một người Cao-mên cao lớn vạm vỡ, trạc chừng bốn mươi ngoài tuổi, nước da đen sạm, con mắt có khoen, thấy mà bất sợ, ở trong mé rừng hăm hở xô ra, bộ mặt giận dữ và đi và nói chỉ lần liêu không biết, xô lại xô nàng con gái họ và chỉ tới, hình như biểu nàng ấy phải đi về. Nàng ấy mặt mày thê thanh, riu riu dưới trầu ra về. Còn tên Cao-mên thì đứng đó lờm lờm ngó Trần-trọng-Nghĩa, coi bộ muốn gây, rồi quảy gựa đi theo nàng ấy.

Trần-trọng-Nghĩa ngẩn-ngơ, đứng ngó theo hoài, chập lâu nàng ấy đi khuất cụm rừng, rồi mới lên ngựa ngùi ngùi trở về Xà-tôn.

VI. — TỜ NÔNG VƯƠNG VÂN

Khi về đến nhà trần trọc cả đêm, ừ có một điều là không kịp hội thăm nàng ấy cho ra duyên số. Bàng ngày thì lo việc hôn phận, còn bàng đêm thanh vắng một mình thì lại nhớ tới dạng nàng nằm không an giấc, cứ mơ tưởng nét đi nét đứng của nàng luôn; có lúc lại nghĩ rằng: « Chắc nàng nầy là con gái Annam, chứ không lý con gái Cao-mên mà được yêu điệu phương phi đường ấy, mà cũng không hiểu vì làm sao mà nàng lại sa vào tay thằng Cao-mau hùn bạo gớm ghê như vậy. Thôi, từ đây về mỗi ngày chúa-nhật ta cứ giả đi săn bắn ra lối đó mà đón nàng, thoán như may mà lại gặp được nàng thì ta sẽ hỏi cho rõ duyên do, nếu phải nàng là người Annam mất nạn thì ta sẽ thừa dịp cứu nàng mà làm nghĩa. » Nghĩ tới đó rồi lấy làm đắc ý, bèn an lòng chờ dịp sẽ ra tay.

Đấy nhắc lại nàng con gái ấy tên là Chăng-cà-Mum, đây là tên của một người Cao-

mên kia tên là Thạch-Ung, làm Mệ-sóc(1) cai quân nội sóc ấy; tánh tình hung bạo sâu độc cộc cằn, dân thổ nội một sóc thầy đều kiên sợ.

Chăng-cà-Mum bị bắt đầy dọa nhiều bề, ngày thì bắt đi chăn trâu, tối thì bắt xay lúa gia gạo, có lúc nó lại bắt đánh xe vào núi một mình mà lấy củi; có khi nó lại bắt đi với con nó, đánh xe chở gà vịt ra chợ Xà-tôn mà đổi trầu cau; đã vậy mà nó còn đánh đập đầy bữa khổ sở nhiều bề, chịu đủ chẳng nổi. Thạch-Ung lại có một đứa con trai tên là Thạch-Quít, tuổi mới hai mươi, hình dung có quái, con mắt vàng lờm, nước da như hỏa-táo; mà anh ta ại sanh bụng tạo, có ý muốn lấy Chăng-cà-Mum làm vợ, song còn ngại lòng cha mẹ chưa dám nói ra.

(Sau sẽ tiếp theo)

(1) Mệ-Sóc là tiếng Cao-mên, cũng như ông Xà của Annam ta vậy.

Trại mộc, chạm và càn, hiệu là:

« Michel NGUYỄN-HIỆP-HOÀ »

Tại Lái-thiệu, đường ra Công-xi-heo (Abattoir)

Tại trại tôi có đóng sẵn các món là: Bàn ăn mặc đá dài, có cân diêm, hay là tron; Bàn ăn mặc đá tron, kê thành hay không; Bàn ăn mặc gỗ liến, Bàn tron 4 trụ, 1 trụ, mặc đá hay là mặc cây liến; Bàn khách (pour salon) Bàn rượu (Tables d'appéritif) có nhiều kiểu; Váng một, hai, ba, chơn tiện có diêm; Tủ thờ càn hay là tron, có nhiều kiểu; Tủ áo; Tủ rượu (buffet desserte ou étagère) Tủ kiển để sách (bibliothèque) Tủ kiển soi, 1 hay là 2 miếng; Giá nón, áo, dù (Porte parapui ou chapeau) Trụ kê kiếng (colonne) ghế ngồi (banquette) hay là kiểu khác, có nhiều thứ; Ghế Bàng-nguyệt; Bàn viết; Bàn rửa mặt; Váng ngồi mặc bằng đá trắng có chơn tiện.

Làm theo kiêu kim-thời, bằng cây Trắc, gỗ lai, gỗ, toàn là danh-mộc; thợ làm khéo-léo tinh-xào, không giả-dối.

Xin quý-ông có muốn dùng các món kể trên đây, hoặc theo ý, thì gọi thợ và kiểu, cũng là thà-hành đến tại Trại tôi, ở Lái-thiệu, đường ra công-xi-heo (abattoir) hoặc mua hay là đặt, thì tôi sẵn lòng làm mau và kỹ-lưỡng cho vừa ý quý-ông.

CHU-TRẠI cân khải.

QUYNH-MY

NGUYỄN-NGỌC-CU

Số 20 đường Amiral-Courbet
(CHỢ BÊN THÀNH MỚI SAIGON)

Gạo, than, nước-mắm, tấm, cám, trà hột, trà-tàu, thuốc hút cùng các vật dùng khác.

Nước-mắm Phú-quốc ngon thượng hạng

Tiệm này bán ròng nước-mắm ở tỉnh Bình-thuận; không bán nước-mắm làm tại đây. Mua vật chi, hoặc sai đến hàng phố, gọi giấy, thì kẻ đem đến nhà chẳng sai. Nay tôi lại có dọn chỗ ăn chỗ nghỉ sạch sẽ tử tế. Muốn dùng cơm trưa bữa ăn hay là muốn dùng cơm tháng cũng đặng. Lại có chỗ nghỉ ngơi thong thả xin các ông ghé chơi một phen thì sẽ rõ.

Cáo bạch

Chúng tôi có mở tiệm hiệu là Tân-phát-Long tại đường d'Adran số 115, nhằm góc đường Ohier số 1 để sửa đồ Lito-landi đèn Manchons xe máy, tủ-sắt, máy đánh chữ, máy hát và máy hát, bóng và các thứ đồng-hồ vắn vắn.

Lại cũng có bán: Manchons, carbure và dầu essence. Những thợ và máy móc sắp đặt tại tiệm làm được các việc theo ý quý-ông giao cho chúng tôi. Mỗi khi quý-quan có đám tiệc chi mà muốn chưng đèn trong nhà cho sáng, thì chúng tôi cũng lãnh làm được; miếng là cho chúng tôi hay trước.

Thơ và Mandat xin để như vậy:

NGUYỄN-VĂN-CHUỘC
115, rue d'Adran
SAIGON

Cáo bạch

Tiệm Guốc và Khăn-đồng
Hiệu tiệm « THỪA-MINH »
của M. NGUYEN-KIM-THINH
Thông-ngôn Tòa án Mytho

Kính trình cùng Lục-châu chư tôn ông quý khách được hay: Nay tôi mới mở ra một tiệm guốc, sơn-phất một cách kỹ-lưỡng, và khăn đồng bằng nhiều hàng Bombay thượng hạng nhe nhân thật là đẹp lắm, theo kiêu kim thời. Cúi xin chư quý ông, quý Thầy, quý Bà, quý Cô có lòng hạ cố giúp tôi nên việc, thì tôi cảm cảm thanh tình, hằng ngày ghi tạc.

NGUYỄN-KIM-THINH,
Đôn khải.

HỒI NGU'ỒI ANNAM!

Hãy nỗ lực mà quảng khai nông, công, thương chur nghiệp !!
Hãy lập hàng tàu để chở hóa-vật và đưa hành khách.

ĐỪNG THEO CHÌU LÒN KHÁCH KIỂU-CU' NỮA

Hãy đặt đóng tàu lớn, tàu nhỏ, tàu đặc ghe, và xà-lang.
Hãy lựa hàng nào chắc chắn mà hỏi thăm thì họ sẽ giúp sức đóng đui thứ tàu cho mà dùng.

Mau mau viết thư mà hỏi ông : **CHARLES BARDON** ở đường Paul Blanchy số 136 tại Saigon, là chủ hãng đóng tàu có danh tiếng Annam ai cũng biết và chuyên nghề đóng tàu đủ thứ để dùng trong xứ này. Hãng này đóng tàu để chở hàng-hóa và đưa bộ hành lớn nhỏ đủ kiểu, tàu chạy mau mà sơ phí nhẹ.

HÀ-CẢNH-LẠC DIT BAY-KHOE

BIJOUTERIE — SOIERIE — MERCERIE
23, Rue Schroeder — Saigon
Adresse téléphonique : 295

Tiệm bán đồ nữ-trang đủ kiểu thật tốt và khéo. Có bán đủ các thứ hàng tây, hàng Nhật-bổn; hàng bắc và hàng Annam.

Chư quý khách mua đồ nữ-trang tại tiệm tôi thì khỏi sợ làm vi đồ của tôi làm rất kỹ lưỡng.

Muôn cho khỏi sự hậu hoạn, chư quý vị khi mua đồ rồi hãy thử vàng lại mà coi cho vừa ý và cân lại cho chắc chắn (tại tiệm có đá thử vàng, acide azotique, có cân tây, và cân Annam) Cũng phải lấy toa cho có bằng cứ đặng khỏi sự cãi lầy về sau.

Chú nhơn : Hà-Cảnh-Lạc dit Bấy-Khoe.
Cần khải.

PHNOM-PENH-BAZAR TRƯƠNG-XUAN

GIÁ BÁN SỈ	
Núc áo bành-tô màu kaki N° 5503—12 núc.....	0\$ 35
Kiền để hình chụp, máy chụp lộng, xuy vàng, kiền dây, các bla (format visite) 0m066 X 0m09— 12 cái.....	3 50
Hình búp-bê (poupés) mặc áo ren 12 con.....	2 20
Cán viết đưng mực ngời xuy vàng m° 2925 — 12 cây.....	3 20
Giấy viết thư có gạch hàng 0m22 X 0, 13 mỗi rập 100 tờ đôi — 12 rập.....	5 00
Bầu trắng để lót cổ áo dài (Annam) 12 cái.....	1 70
Khăn bàn lông dệt bông hoa hoè 0m67 X 1m45 — 12 cái.....	9 00
Giấy viết thư « Idylle » moi hộp 50 tờ, 50 bao đôi có màu— 12 hộp.....	8 55
Kiền để lộng hình, bia xuy ni-kên có bóng nổi (0m11 X 0m16) 12 cái.....	5 10
Giấy tây bỏ trắng tới cao-su, 12 đôi..	16 50
Gởi contre remboursement	
Lý-Hữu-Dư	
25-26, Quai Piquet (Phnom-Penh)	

TRẠI-CỬA hiệu Vinh-Phát

Tại cầu-lớn kinh Cầu-an-hạ
Làng Xuân-Thời-Tây Giadinh

Có cửa đủ thứ cây vàng : Sao, Dầu Huỳnh, Bối-lời, Vèng-Vèng, Công và Chò. Nói tắt một lời là tiệm của anh em chúng tôi đều là người Annam hùn nhau mà lập ra đây; cửa đủ các thứ cây cần dùng như tiệm của khách-trú vậy; cúi xin đóng-bào chur quân-tử tướng tinh chu ởng-loại đến giúp chúng tôi cho bền vững lâu dài mà cạnh tranh với khách-trú, bầu có thâu hồi chút đỉnh mỗi lợi cho quê-hương ta, thì chúng tôi rất thâm cảm tạ thành tình của đóng-bào chur quý-ông có lòng chiếu cố.

TR-M-KHAI, PH-V-THỂ, PH-V-THOI,
TRƯƠNG-V-SAO, TRẦN-V-BỪNG;
đóng căn bạch

TÂN TÂN HIỆP THÀNH

Ở tại đường Viénot, số 40, ngan chợ Saigon mới

HUYNH-VĂN-NHUNG kẻ nghiệp

Nhãn hiệu có dấu chửng tại Tòa.

Marque déposée

Làm và bán đồ nữ-trang theo kiểu kiem thời, làm đủ màu mà lại khéo, lại có làm ô ăn-trầu có chửng bằng đồng si ni-kên (Nickel) quý khách ở Lục châu nếu cần dùng đồ làm tại tiệm tôi, xin viết thư thương nghị.
Đồ làm rồi sẽ gởi lập tức (Contre remboursement) nghĩa là đem tiền đon đồng cho nhà thơ mà lấy đồ.
HUYNH-VĂN-NHUNG căn bạch.

Garage HUYNH-VĂN-NHUNG

Đường Viénot n° 38, Saigon

Tiệm bán đồ phụ tùng xe hơi, xe máy đạp, xe kéo, sửa đũ các thứ máy rất kỹ can, còn sửa xe hơi thì tôi có sẵn thợ thiện nghệ, công việc làm đã mau mà giá lại rẻ hơn các nơi khác, Garage tôi làm Đại-lý bán dầu Essence Schell và dầu nhớt để chề xe và các thứ máy, cho hàng Franco-Asiatique des Pétroles, bán y giá của hãng. Lại cũng có sảm 2 cái xe hơi hiệu Dodge còn mới để cho mượn, hoặc đi đám cưới hay là đi chơi xa rất phương tiện, giá định rõ, xe lại chạy mau chảng khi nào hay chệt dọc đường.

HUYNH-VĂN-NHUNG, propriétaire.

TIỆM THỢ BẠC

CỬA

M. Cao-văn-Hy

108, Boulevard Bonnard — Saigon

Tiệm này có bán đũ các thứ đồ nữ-trang theo kiểu kim thời, xinh đẹp khéo lạ về cùng; những là: vàng vòng, chuỗi hạt, hoa-tai, cà-rá, giầy-chen, neo, xuyến v. v. kiểu chạm rất nên huê dạng.
Xin các bà, các cô hãy đến xem thử một lần thì biết.

Nay kính
Cao-văn-Hy căn khải

TIỆM

Trương-v.-Hanh et Cie

tại Sadec

Có làm đồ đúc bằng Xi-mon (Ciment) dùng để cất nhà, như là song Xi-mon, đầu cột, Bông gang nối nhà.

Lãnh làm theo ý chủ muốn chảng sai chạp chút nào.

Tiệm đóng xe

Sửa xe và bán đũ đồ phụ tùng

đường Luro môn bãi 99 và 101.

(Đài-lai) Saigon

Trần-văn-Hy chủ tiệm

Kính chửng Lạc-châu quý khách đặng rõ: Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như là: Xe mui, xe hai bánh, xe ba bánh, xe kéo và cũng có bán các thứ xe cũ-sửa lại các chử; có bán đèn xe đủ kiểu, bánh xe cao-su bằng giá rẻ-tiền bán tây chề lại, cao-su đặt để thay trong bánh, kiền đèn tây, đồ bắt kê xe độc chiếc và xe song mã bằng da tây may rất khéo và chắc, có bán yên ôbi, chường đạp hai tiếng, bình để thắp đèn khí để theo xe, son xe và sửa xe.

Cúi xin quý khách có dịp đến Đài-lai, xin ghé lại tiệm tôi một khi trước coi công cuộc của tôi làm, sau có cần dùng món chi đa thiếu mua giúp làm ngời, thì tôi rất cảm ơn họ có. Còn chư quý khách ở xa muốn gởi thư hỏi thăm món chi công giá cả tôi sẵn lòng hầu đáp.

Còn tôi cũng có gởi bán những là đèn xe, bánh cao-su giá-rẻ, để bán ở đa tây nơi tiệm Thái-Bình trước như giầy xe lửa Mỹ Saigon, tiệm Lạc-tinh-lâu, đường d'Espagne.

Trần-văn-Hy căn khải

TRẠI THỢ MỘC HIỆU LƯỢC-LONG

Tự Nguyễn-long-Thao

Ở tại chợ Lái-thiếu

Trại thợ mộc tôi sáng tạo đã hơn 5 năm ở phía sau phố chợ, đường xe hơi Saigon-Thuận-mot, có đóng sảm đủ bằng ăn dài mặt gỗ liền từ 1m40 cho đến 2m30, bề ngang 0m80 cho đến 1m15; bằng ăn chề kiểu tứ linh (long lân, qui phụng), bằng lâu cửa công 7, 8 trụ cho đến 2 trụ, và bằng ăn mặt đá, bằng tròn mặt cột, xây, chường chạm tam lân từ 1m55, có thờ 5 trụ 4 góc chạm giầy lá tây, bằng rượu (table d'apéritif), bằng khách (table de salon), bằng viết (bureau) bằng rửa mặt (table de toilette) bằng nguyệt, tủ áo treo, tủ áo kiền tủ thờ cần bền liêu thanh thờ kiền về sơn thủy chừ ốc chừ vàng, ghế ngồi mặt tròn, mặt trái dòn, mặt dòn, và có đủ thứ đồ tiện, những là chường đèn, đài, hộp, khay, kỷ vàng một, vàng hai, vàng ba, vàng tư, hết thấy đều làm bằng cây danh mộc, chề theo kiền kim thời trên bên, chắc chắn và bán giá rẻ.

Còn phía trước phố chợ có dọn thêm một tiệm-gánh, có bán đủ thứ rượu và đồ danh mộc thứ cầm thú trên đều có đủ.

Kính xin chư-ông quý-khách thăm gặp nhân đư xin ghé lại tiệm tôi mua mua đồ làm đặng hoặc là đặt món chi chường đon trong nhà thì tôi sẵn lòng mau mau làm cho vừa ý quý-ông.

NGUYỄN-LONG-THAO
chủ ở tại Lái-thiếu

DAI THANH

Bazar Tonkinois

30, Quai Piquet, Pnom-penh (Cambodge)

CHAUSSURES EN TOUS GENRES

SOIERIES, CHAPEAUX, MERCERIES

OBJETS D'ARTS DU TONKIN

INSCRUSTATIONS, BRODERIES, ETC

Bản hiệu bán sỉ và bán lẻ dù các hàng Bắc-kỳ và hàng ngoại-quốc, như xiên, đĩa, lãnh nhuộm, sa-hột, nhiều Quinon, Caehemires v.v., hàng tốt mà giá lại rẻ.

Lại có bán giày tây đóng tại Hanoi, giày cườm, đồ đồng, đồ cần và tạp-hóa.

Chư qui-khách ở xa muốn mua giày tây xin cứ biên rõ số giày bao nhiêu, (pointure des chaussures) bản hiệu sẽ y theo gửi lại không lầm. Còn đồ tơ lụa chư qui-khách muốn lấy kiểu hoặc hỏi giá, xin cứ viết thư cho bản hiệu.

Bản hiệu gửi hàng đi theo lời, contre remboursement.

Mua sỉ viết thư thương nghị.

Chủ tiệm: LƯƠNG-NGỌC-BÀN
Kính bạch

Đồ-văn-Bính khách lâu

PHÒNG NGŨ CHO MƯƠN

BÁN CAFÉ SỚM MƠI,
VA CƠM ANNAM CƠM TÂY

No 31-33-35, rue Amiral Courbet,
ở ngang nhà hàng Nam-đồng-
Hương, Chợ-mới, Saigon

Đại-lý, LÊ-SUM căn-bạch

Lục-Tinh Khách-Lầu

Số 84-29, đường Espagne
SAIGON

Lãnh Annam làm tại Bắc-kỳ
già nê và chắc tốt hơn lãnh ngoại
bang. Bán sỉ và bán lẻ tại tiệm.

NU-CÔNG-THẠNH

Góc chợ mới Saigon đường
Espagne số 82.

Chư vị ở xa xin gửi thư đến
mà hỏi kiểu.

Lâm-ngọc-Thạch

MÉCANICIEN DENTISTE

Rue Vannier no 74 Saigon

Lời kính tỏ cho quới khách đồng-ban
lục châu đăng rõ:

Tôi có lập một cái phòng trồng răng
trên lầu tiệm hớt tóc NAM-TÂN-LỢI đường
Vannier no 74 dãy nhà bán vải chợ cũ
ngang ba-hình Saigon.

Trồng răng trắng hoặc đen cùng là răng
hư bịch lại bằng vàng, răng cao thấp
không bằng nhau, răng hô sửa và mài lại
theo cách thức Langsa cho liền lạc, tôi
làm rất kỹ lưỡng trong khi đương mà
sửa răng khỏi lo đau đớn ẽ nhứt chi hết.

Nghề chung mà ý riêng của thợ chẳng
phải mài sửa mà đau ẽ hơn ẽ buổi như
cho khác.

Răng bịch răng trồng đều tính giá rẻ
hơn các cho mà tôi có làm giấy biên lai
(garantie) 5 năm nếu chưa đủ lời mà hư
tôi sửa lại không tính tiền công.

Vị nào ở xa xin gửi thư hỏi giá như
có re thì giúp tôi làm nghĩa tôi rất cảm
ơn, giá cả xong rồi muốn tôi đến nhà làm
cũng được.

Nay kính.

LÂM-NGỌC-THẠCH

Mécanicien Dentiste, rue Vannier 74
SAIGON

Nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa.

Nếu chư-vị muốn mua một cái nhà
máy xay lúa theo kim thời và lại toán
hảo chạy động 5-10-15-20-30-50 hay là
100 tấn cùng là hơn 100 tấn gạo trắng
mọi ngày (24 giờ).

Nếu chư vị muốn bán giá riêng động
mà lập hoàn-thành một cái nhà máy xay
lúa, dù nhà, nền đúc, ráp máy, cùng
chạy đèn khí và van, nói tac một đéu
nghĩa là chạy được.

Nếu chư vị cách để trả tiền và thì bành
cho gặp các việc của chư vị sai khiên,
thì nên tại hãng:

BONNEFOY & CIE
Société Maritime & Commerciale
DÚ PACIFIQUE SUCCESEURS

Đường d'Ormay mà suy tính và bằng
này sẽ chỉ các đéu cần ích cho hoặc
đưa coi kiểu thức (bản đồ) cùng giá tiền.

Có nhiều giấy tờ làm bằng có ràng đã
có chịu cho nhiều chỗ thành tựu rồi.

Sau này hãng chúng ta cho chư qui vị
đặc nhà máy của chúng ta hay rằng:
chư qui vị ở xa xuôi không tiện bề giao
hiệp buôn bán lúa gạo cùng ngoại-quốc
hi hãng chúng ta sẽ hết lòng mà giúp
cho: nghĩa là chịu giá ẽ giảm cho.

Hãng chúng ta cho chư qui vị hay rằng:

Tại hãng có sẵn Tàu khói (ehaloupe;
à vapeur) mới và cũ, như chư qui vị
muốn mua và cách trả tiền thì xin đến
tại hãng mà suy tính.

TIỆM
Nguyễn-hữu-Sanh

91, Rue Catinat 91,
SAIGON

Có bán đủ thứ hàng Tàu, hàng
Tây tốt lắm mà giá cũng rẻ.

Còn thợ may đồng làm, may
đã khéo lại chắc, mà lại may cũng
mau nữa.

Có bán các thứ nón Tây của
người Bắc làm. Nón tốt giá nhẹ.

TIỆM MAY CỦA Mme HUYNH-CÔNG-PHÚ

92 Quai Belgique (Cầu-ông-Lãnh) Saigon. — May quốc độ Tây và Annam đủ kiểu

May mau và chắc, đường kim mũi chỉ thật khéo — Có bán hàng Tàu nhuộm.

Tại Gò-vấp và Cao-lãnh thật tốt giá rẻ. Như là: Nhung Hàng, Len, lụa, Lông
và các thứ hàng-móng, tiệm tôi may khéo hơn hết, kiểu rất huô-mỹ (mode très
élégante).

Kính mời quí ông quí bà con rảnh quá bước lại tiệm tôi may thử một lần thì rõ.

Nay kính.

Tiệm Tân-huê Vinh-phat của M. Nguyễn-hữu-Tân

134-135, đường Colonel Boutonnet Saigon. — Ngang gác số lầu Mythe.

Có may áo xiêm kiểu kim thời. Bán đủ hàng Tàu, gạo Bãi-sơn. Đồ gia dụng và tạp hóa đủ thứ.

Nam-đồng-Hu'ng khách sạn

Số 26, 28 và 30, đường Amiral Courbet, Saigon. — Phòng vi sinh và tiếp đãi từ 18.

Có bán đủ các thứ hàng Tàu. May xiêm áo Annam theo kiểu kim thời rất khéo. Giá lại chắc.

Nhà in J. VIỆT

59, Rue d'Ormay, Saigon

In đủ kiểu đủ cách. Đồng sách rất khéo và chắc. Có bán đủ thứ thư tiếng truyện sách; bao thư
giấy, mực, và vân vân. Bán đủ đồ dùng cho học trò học.

KHI MUỐN MUA

MÁY XAY LÚA

hãy tìm tới đây

Máy ép dầu đủ thứ—Máy ép mía làm đường

ĐU CÁC THỨ MÁY

A. DENHOLM,

40 et 41, Quai de Belgique, Saigon

CASINO DE SAIGON

Nhà hát bóng Casino đứng bực
nhứt trong cõi Đông-Dương, mỗi
ngày thay nhiều lớp lạ thường, đã
hay lại thêm vui vẻ, hình Pathé-
freres gọi lại.

Ông Léopold đã lập nhà hát
tại Saigon 25 năm công cang,
thầy thầy đều rõ chàng công
người máy không rung hình chói
tốt tươi xem tới mùng mà không
mỏi mắt Xin quí khách thừa khi
hóng mát đến xem chơi tiêu khiển
rất vui lòng, nhiều tích hay đẹp
dạ quí ông. Kể từ ngày Lundi, 17
Mardi 18, Mercredi 19, Jeudi 20
có hát trọn pho TIÊN-CẢNG-
BAO-HẬU (Le comte de monte
cristo) hay lắm. hay lắm.

Cáo Bạch

Kính trình quí-vị đăng rõ: Nay tôi
mới lập một tiệm tại đường B^d CHARNER;
môn nhà số 74, Saigon, để sửa các thứ
máy: Như là: đồng-hồ, xe-máy, máy đánh
chữ, máy may, máy hát, tủ sắt, và vân vân.
Có khắc các thứ con dấu đồng và mũ
thùng đủ kiểu, chạm m^o đá cẩm thạch,
vân vân....

Bán sỉ và bán lẻ đồ phụ tùng xe, máy
essence, alcool, à bruler và carbure, thứ
nhứt là thứ machines.

Quý-vị ở xa muốn mua hay là sửa món
gì xin viết thư cho tôi thì tôi sẽ gửi lại
lập tức và tính giá thiệt rẽ (gửi cách
lãnh hóa giao ngân, Contre Rembourse-
ment) quí-vị muốn mua món chi ở Saigon
hay là hỏi thăm việc chi thì tôi cũng
sàng lòng lo giúp. Xin Chư-tôn chiêu
cổ tôi hết lòng cảm ơn.

PHAN-THÀ-KINH

74 B^d Charner—Saigon

Khương-Thời dit Gông

178. 180 Rue Ang-Dương, 178, 180

Tiệm tôi có làm đồ nữ trang (bijouterie) để bán, và có bán những đồ phụ tùng xe hơi xe máy, xe kéo và xe máy xin kể ra sau đây:

Kiêng vàng, neo, chuỗi, bông, cà-rá, đồ làm đồ thứ. Dầu ếch-sáng-Sén (essence Shell) dầu nhớt để vô máy xe hơi (l'huile pour automobile), mỡ bò để máy xe hơi (graisses pour automobile) đá thộp đèn xe hơi (carbure), vô ruột xe hơi hiệu, tây và huê-ký (enveloppes et chambre à air marques Michelin et américaine) xe máy hiệu bờ-rô (bicyclettes marque Peugeot) và tôi có bán đôi mới (écailles) lược chải đầu đồ thứ và đồ của đầm (madame) và giấy tây, giấy (annam) đều thơm, áo thun mua bên tây lại (commandés en France).

Như các ông và các bà muốn dùng xin gửi thơ đến tôi sẽ lập tức gửi (contre remboursement) đến cho.

Nay kính
Trần-văn-Gông
Bijoutier Phom-penh

TIỆM

Trương-văn-Hạnh

SADEC

Có bán xe máy-mới và đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lãnh thấp mượn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hôn, tan, tế, kỳ-yến, tân-gia, hạ-thọ.

Khăn đen bằng nhiều tây tốt thượng hạng; bán mới và bán lẻ vô ruột xe máy hiệu Michelin.

Quý khách ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, xin gửi thơ cho tôi, tôi sẵn lòng ký lưỡng gửi contre remboursement (nghĩa là đóng bạc tại nhà thơ mà lãnh đồ.)

Hoặc muốn biết giá đồ trước khi mua thì tôi sẵn lòng cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant).

Trương-văn-Hạnh
cửa hàng

Uà! ngộ quá hớ!

Tại đường Amiral Courbet, số nhà 38, có tiệm bán vàng gỗ, vàng huỳnh, vàng đầu, cũng có bán bàn ghế bằng cây cẩm-lai, đồ làm tại Lái-thiệu thiệt là khéo.

Còn những tủ sắt hay là bàn, ghế, giường, tủ, vàng ngựa, hoặc dư dùng. hoặc đổi đi đâu mà muốn bán lại thì tiệm tôi cũng mua giùm cho được giá hơn là bán cho nhà lạc-xôn.

Vậy xin chú quý-ông quý-bà lấy lòng bác-ái, đến giúp cho đóng-bang, đường thương mại cho mau hực vượng.

Đa tạ, đa tạ!

CHÍNH TRỌNG

Nhà Bùi-Tân-Phát
426 ở 438 Rue Paul Blanchy Saigon
Vừa bán sỉ những đồ thổ-sàng Nam-kỳ và Bắc-kỳ, và bán máy xay lúa gạo, cũng lãnh làm các việc.

Lời rao

Tân-định Saigon đường Lavalanche số nhà 80 có bán 2 cái xe 1 cái Milord đóng tại nhà Trigant còn mới tinh hảo. 1 cái xe 2 bánh mặt lưới cũng còn mới. 2 con ngựa.

1 con để đi xe Milord 1^m,35
1 con để đi xe 2 bánh 1^m,25
Đồ bác kể đủ 2 con ngựa. 2 cặp lồng đèn tây. Các ông như muốn dùng xin đến nhà chụp hình của thầy Đổng (đường Charner 93) mà thương nghị; Muốn mua hết 2 cái hay là một cũng bán.

I Đổng 93 B° Charner
SAIGON

TIỆM-AN-PHONG

Bán hàng Tàu và hàng Bắc

TẠI CHỢ CAO-LÃNH

Kính lời trình cùng lục-thâu quý khách đừng rờ. Tiệm tôi có bán rọng hàng Tàu những là vân xuyên lãnh nhiều cùng là hàng ta kêu là hàng vườn, nhuộm đen điệu láng thật tốt không hề trở, tôi chắc ý, vì chăm tại Cao-lãnh tốt (giá rẻ) nên đồ nhuộm đen của tôi hớt cao chăm không tiết, đã nhuộm nhiều chăm rất kỹ càng giá rẻ hơn xứ khác, vì các xứ khác phải mua chăm tại xứ tôi giá mắc, nên không thể bì kiếp hàng đen của tôi, còn đồ hàng Bắc tôi cũng đủ thứ, tôi lãnh tại Hà-nội, như quý-khách muốn mua vật chi dùng, xin gửi thơ đến, tôi sẽ gửi lại liền, như vị nào muốn mua nhiều mà bán tôi tính giá thiệt nhẹ, như muốn hỏi giá trước tôi cũng trả lời liền, hàng tôi gửi contre-remboursement.

Cao-lãnh, NGUYỄN-XUÂN-TRƯỚC.

Cửa bạc

Mỹ-kỹ

TRƯƠNG-NGỌC-GIU propriétaire

Tiệm họa chơn dung và khắc con dấu ở đường Turc, số 16, ngang nhà hàng Mottet — SAIGON

Kính cáo cùng chú Quý-khách đừng hay, tiệm tôi có khắc con dấu bằng đồng, bằng mũ thung, bằng cây — có chạm bằng đồng, cùng chạm nhũn hiệu — có làm mộ bia chạm bằng đá cẩm thạch, có thợ họa chơn dung, nhảm hình người mà vẽ: vẽ bằng dầu sơn vô bột vẽ nước thuốc màu, hay là bằng mực tàu, hoặc bằng viết chỉ than — họa biên, liền, tranh sơn thủy — theo rạp hát — khắc hình chơn dung vô bằng đồng, bằng đá cẩm thạch để theo mộ bia trăm năm cũng chẳng phai — có thợ chạm các thứ cây danh mộc.

Như Quý-khách nào muốn hỏi giá tiền về món chi xin gửi thơ cho tôi, tôi sẽ gửi cáo bạch (catalogue).

TRƯƠNG-NGỌC-GIU, Cánhkhái.

TIỆM NGŨ Dương-huê-vinh-Phát

Kính cùng tôn bằng quý khách đừng hay: Nhà ngũ hiệu Dương-Huê-Vinh-Phát, ở đường AMIRAL COURBET, môn bài, 53, Saigon, phòng vì sạch sẽ tinh anh, đủ rộng rãi mát mẻ, mà giá tiền rẻ hơn, lại gần gare chánh Saigon, rất tiện bề cho quan khách tới lui, xin chú ông rộng lòng thì ăn một chiến thì sẽ rờ trong tiệm chúng tôi là hiển kính si là thế nào.
ANTOINE BÀU, đũa kính.
N° 53, Amiral Courbet.

Maison d'accouchement

MỤ TU'

Sage-femme diplômée

114, Rue Chaigneau, 114

Nay chúng tôi mới tạo lập một sở nha trường cho đơn-bà sanh thai, và có một cô mụ tu', có ban cấp, sự sáng sủa lấy tâm sạch sẽ, và hết lòng lo lắng kỹ càng và có một chị sấm biết nói tiếng Annam, rất đại tài cứu giúp về việc bịnh uêu nui, người đơn bà sấm này có danh tiếng thươ nay; và có lòng, nnon dừc hoặc có việc chi gấp rút cầu cứu giờ nào tại đó cũng có chúng tôi. Xin các ông, các cô, hoặc sanh thai, hay là con cháu không ngon ăn, đến tại chỗ, chúng tôi hết lòng bố dượng và tinh giá rẻ.

Chỗ sanh mai có hai hạng, 1 \$ 00 và 2 \$ 00 một ngày. Chỗ 2 \$ 00 dượng nệm theo người Langsa. Người Annam muốn đẻ theo cách Annam nay là theo cách người Langsa cũng được.

Xe hơi còn mới tinh hảo

Để cho mượn đi chơi hoặc Vũng-tàu (Cap) Barja, Tây-ninh cùng các nơi khác.

Giá rẻ hơn hết.

Do nơi đường Pellerin số 204.

Boucherie Cochinchinoise

Tại tiệm cơm NHIÊN-HƯƠNG
đường Amiral Rose,

R. Có bán thịt heo tươi thịt heo, thịt bò, sớ mại mỗi bữa có nấu cháo cá và thịt: Lãnh dọn đám tiệc tại tiệm hay là đem tới nhà kể từ ngày 26 November 1919.

Michel LÊ-VÂN-THƠ, Gérant

NAM HỒNG-PHÁT

KHÁCH SANG

ở đường Bachelard-Bonnard, số 106
ngang Gare xe lửa Saigon — ngay
tại Chợ-mới Saigon

Bán rượu tây và sửa xe máy, đèn essence và đèn alcool.
Có cho mượn phòng ngủ sạch sẽ rộng mát, giá rẻ.

Quý-quan, Quý-khách ở xa muốn mua bất cứ vật chi thì tôi mua giùm, niếm kỹ lưỡng gửi tới nhà ở mấy ông.

ĐƠN-XUÂN-KY.

Café-Restaurant Taverne Française

NAM-THUẬN-PHÁT

LÊ-VÂN-LÊ, successeur, ở tại Ngã-tư, đường Pellerin và đường Espagne gần dinh Xà-lây Saigon.

Kính cùng chú quý-ông đừng rờ: nhà hàng bán cơm Tây hiệu là Nam-thuận-Phát này, nay đã về phần tôi làm chủ rồi, tôi mới tìm được người đầu bếp giỏi nấu nướng rất khéo rất ngon; những trẻ coi dọn ăn tôi cũng dạy đủ lễ nghi để cho chú quý-ông phòng khi sai khiếm; chỉ xin chú quý-ông cố cấp đến tôi là học đồng-bang mà giúp nhau cho nên việc, còn trong lục châu chú quân-tử, có dịp chi lên đến Saigon, thoãn như chú ông có lòng chiêu cố, thì tôi cũng vui lòng tiếp đãi và chăm ụ bằng lòng.

LÊ-VÂN-LÊ cửa bạc,

Tại Ateliers VOTHANHDO

27 Rue Amiral Dupré tức là đường Thủ-đức — Saigon.

Kính cùng chú quý ông rờ: Tôi mới lập một tiệm Ateliers Mécanique. Tại đường Amiral Dupré, số 27 Saigon.

Đóng thùng xe hơi đưa bộ hành (Garrosseries à camion Automobile) kiểu khéo nhẹ nhàn, và chất chắn — Giá rẻ.

Làm hàng rào giường bằng sắt và đồ kiểu ghế.

Sửa xe hơi và các thứ máy — Máy may — Máy viết — Máy nói — Máy làm ruộng — Tủ sắt — Ông khóa và súng đủ các thứ hiệu. v.v.

Làm công chuyện theo nghề; thợ sắt, thợ nguội, thợ rèn, có thợ làm công nghệ giỏi, để hầu sửa đủ các thứ máy cho đũa lòng quý khách.

VOTHANHDO, cần khải.

Tiệm may và đóng giày

17, 19, Rue Amiral Courbet, Saigon

Xin đồng-bang cùng chú Quý-hữu niệm tình giúp tôi làm cho nên việc, rất đội ơn.

Có gửi Contre Remboursement.

Maison PHU-TOAN
TAILLEUR
CORDONNERIE — CHAPELIERIE — SAIGON
17, 19, Rue Amiral Courbet (Halles Centrales) Saigon

TẠI ĐÂY

Tôi có bán rượu lè, và có trữ bán đủ thứ y được Langsa.

LÊ-VÂN-ĐƠN